

Hoogheemraadschap van
Schieland en de Krimpenerwaard

Voorjaarsnota 2015

Fotograaf titelblad: Willem Kolvoort

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Samenvatting	5
3. Vaststelling	7
4. Ontwikkelingen	8
4.1 Externe ontwikkelingen	8
4.2 Interne ontwikkelingen	9
5.1 Financiële beschouwingen 2015	10
5.2 Begroting 2015 naar kosten en opbrengstsoorten	11
5.3 Begroting 2015 naar programma's en kostendragers	13
6. Bijgestelde programmabegroting 2015	14
Programma 1: Waterveiligheid	15
Programma 2: Oppervlakte- en grondwaterbeheer	18
Programma 3: Afvalwaterketen en emissies	22
Programma 4: Wegenbeheer	26
Programma 5: Omgeving en organisatie	29
Ondersteunende producten	33
7. Meerjarenraming 2015 tot en met 2019	37
7.1 Financiële ontwikkelingen 2015 tot en met 2019	37
7.2 Begroting in meerjarenperspectief	38
7.3 Meerjarenperspectief van de waterschapstaken	39
Meerjarenperspectief watersysteemheffing	40
Meerjarenperspectief wegenheffing	42
Meerjarenperspectief zuiveringsheffing	44
8. Overige financiële aspecten	46
8.1 Kostentoekening	46
8.2 Financiering	47
8.3 Risico's	50
8.4 EMU-saldo	53
8.5 Verbonden partijen	54
8.6 Mutaties overige bestemmingsreserves en voorzieningen	54
9. Nog te voteren investeringen	55

1. Inleiding

Het meerjarenperspectief dat voor deze voorjaarsnota is opgesteld, heeft een bijzondere voorbereiding. In maart van dit jaar is een nieuw bestuur geïnstalleerd en dit neemt als eerste de opstelling van het nieuwe Waterbeheerplan (WBP) ter hand. Het lopende WBP loopt eind 2015 af en voor het einde van dit jaar zal het nieuwe plan voor de komende zes jaar moeten worden vastgesteld. Het Waterbeheerplan vormt de leidraad van ons handelen. Het zet de doelen en ambities neer die wij, afgewogen tegen daarmee verbonden lasten, de komende zes jaar willen bereiken. In elke begroting wordt vervolgens uitgewerkt met welke maatregelen wij die doelen gaan realiseren.

Bij de opstelling van deze voorjaarsnota was het bestaande WBP dus niet meer, en het nieuwe WBP nog niet richtinggevend voor ons meerjarenperspectief. De basis wordt daarom nu gevormd door de planning en raming van onze structurele werkzaamheden en doorlopende activiteiten van vorige jaren enerzijds en een raming voor het verwachte, maar nog vast te stellen of nader in te vullen, nieuw beleid anderzijds. Het financiële kader vormt het eerder vastgestelde duurzaam financieel beleid en de in het coalitieakkoord uitgesproken wensen inzake tariefontwikkeling en ratio's, hier met name de meerjarige tariefstijging van de Watersysteemheffing.

Gesteld kan worden dat in verband met het nog vast te stellen WBP terughoudend omgegaan is met het, naast de noodzakelijke aanpassingen, al specifiek invullen van nieuwe ontwikkelingen en nieuw beleid. Het reeds, ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water in procedure gebrachte, voorgestelde maatregelenpakket voor de komende zes jaren is geheel opgenomen en verwerkt. De bijstelling van de begroting beperkt zich tot de noodzakelijke wijziging van de ramingen. Dit betreft onder andere een correctie van afschrijvingen, de verwachte financiële gevolgen van de nieuw vast te stellen cao en een beperkte, maar noodzakelijk geachte tijdelijke uitbreiding van de formatie.

2. Samenvatting

Omdat het huidige Waterbeheerplan dit jaar afloopt en het nieuwe algemeen bestuur pas dit najaar een nieuw plan vaststelt als leidraad voor de komende zes jaren, kan de meerjarenraming nog niet op een nieuwe vastgestelde koers worden geënt. Gelet op de doorlopende ontwikkelingen, de reeds voorziene opgaven en investeringen, de gereede verwachtingen en het financiële kader hebben wij evenwel op basis daarvan, naast een bijstelling van de begroting voor 2015, hier toch een meerjarenraming opgesteld. Deze kan bij een volgende voorjaarsnota uiteraard worden bijgesteld

Voorjaarsnota en Waterbeheerplan 2016-2021

De basis van het meerjarenperspectief van deze VJN wordt gevormd door de planning en raming van onze structurele werkzaamheden en doorlopende activiteiten van vorige jaren. Daarnaast is in deze voorjaarsnota op basis van de berekening van de tariefstelling rekening gehouden met beperkte extra financiële ruimte voor het nieuwe Waterbeheerplan. Het afgesproken financiële kader vormt het uitgangspunt voor de tariefstelling. Binnen dit kader is het mogelijk om financiële ruimte te creëren die circa 750.000,- per jaar bedraagt met ingang van 2016. Daarbij is rekening gehouden met de wensen ten aanzien van de meerjarige stijging van de belastingopbrengsten.

De stijging van de Watersysteemheffing is hierbij het meest bepalend, gelet op de hoge structurele kosten die wij in de afgelopen jaren hebben moeten maken, onder meer in de vorm van een jaarlijkse vaste bijdrage van € 6,5 miljoen aan het rijk voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Dit heeft de benodigde jaarlijkse stijging van deze heffing op 5% gebracht. Conform de aangegeven ambitie is doorgerekend naar een verlaging tegen het einde van de bestuursperiode. Het doel is om de 5% niet verder te laten oplopen maar zo mogelijk te werken naar daling. Indien het huidige percentage nog twee jaar gehandhaafd wordt dan kan de systeemheffing met ingang van 2018 naar verwachting dalen naar 4,5% met een gelijkblijvende financiële ruimte. Afgezien van, en voorbehoud van, andere ontwikkelingen.

Deze ruimte is mogelijk beperkt in het licht van de onderwerpen die de komende jaren nadrukkelijk aandacht en de eventuele benodigde extra dekking zullen vragen. Hierbij is bijvoorbeeld te denken aan de kosten ter financiering van de dijkversterkingen in ons gebied. Er zal een eigen bijdrage van 10% van de totale kosten voor onze rekening komen. Daarnaast zullen de uitvoering van het nieuwe baggerbeleid (waaronder baggeren in stedelijke gebied), projecten zoals 'Water in de Stad' en communicatie de aandacht krijgen. Uiteindelijk zal de definitieve besluitvorming van uw VV in november 2015 over het WBP bepalen welke van de hierboven genoemde prioriteiten kunnen worden verwerkt in de definitieve begroting 2016.

Bij de besluitvorming over het Waterbeheerplan zal bezien moeten worden of de geraamde financiële ruimte toereikend is, danwel dat er ruimte is om het tarief verder te laten dalen.

Financiële beschouwingen 2015

De voorjaarsnota 2015 laat ten opzichte van de programmabegroting 2015 een stijging van het nadelig exploitatieresultaat met € 1 miljoen naar een tekort van € 7,2 miljoen zien. Aan de ene kant stijgen de totale kosten met bijna € 1,3 miljoen en aan de andere kant worden hogere opbrengsten verwacht van circa € 0,3 miljoen. De kostenstijging is opgebouwd uit hogere renten en afschrijvingskosten en hogere personeelskosten. De opbrengstenstijging is het saldo van hogere personeelsbaten en hogere (structurele) bijdragen van derden. In hoofdstuk 5.2 en in hoofdstuk 7 Meerjarenraming 2015 tot en met 2019 wordt dit nader toegelicht.

Meerjarenperspectief

Eén van de financiële uitgangspunten is erop gericht om aan het eind van de periode van de meerjarenraming een kostendekkend tarief te bereiken en de tariefegalisereserves te hebben afgebouwd tot nihil. In het kader van duurzaam financieel beheer schuiven we lasten niet door naar de toekomst, maar nemen die nu. Om de lasten op korte termijn niet te laten stijgen, voeren we een aantal jaren beleid op het realiseren van besparingen en dekken we de resterende tekorten met het beschikbare overschot in de tariefegalisereserves.

Het financieel meerjarenperspectief van deze voorjaarsnota laat zien dat de totale kosten in de planperiode dalen en de tariefegalisatiereserves aan het einde van de periode minder hard afnemen.

Watersysteemheffing

De tariefegalisatiereserve van deze heffing bedraagt, na aftrek van het verwacht negatief exploitatieresultaat over 2015, circa € 9,3 miljoen. De begrotingstekorten voor de watersysteemheffing kunnen daarom de komende jaren worden gedekt uit dit tariefegalisatiereserve. Het meerjarenperspectief laat zien dat aan het eind van 2019 de belastingopbrengsten hoger dan de kosten worden, als gevolg van lagere rentekosten. De tariefegalisatiereserve zou dan uitkomen op € 6,6 miljoen positief.

Het stijgingspercentage van de watersysteemheffing is in de voorjaarsnota verlaagd van 5% naar 4,5% met ingang van 2018.

Zuiveringsheffing

De tariefegalisatiereserve van deze heffing bedraagt na aftrek van het verwacht negatief exploitatieresultaat over 2015 circa € 7,9 miljoen. De begrotingstekorten voor de zuiveringsheffing kunnen daarom de komende jaren worden gedekt uit de tariefegalisatiereserve. Het meerjarenperspectief laat zien dat aan het eind van 2019 de tariefegalisatiereserve uitkomt op € 3,4 miljoen positief.

Wegenheffing

De tariefegalisatiereserve van deze heffing bedraagt na aftrek van het verwacht positief exploitatieresultaat over 2015 circa € 3,7 miljoen. De begrotingstekorten voor de wegenheffing vanaf 2017 kunnen worden gedekt uit de tariefegalisatiereserve. Het meerjarenperspectief laat zien dat aan het eind van 2019 de tariefegalisatiereserve uitkomt op € 2,0 miljoen positief.

3. Vaststelling

Ingevolge artikel 100 van de Waterschapswet opgemaakt door dijkgraaf en hoogheemraden van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard,

Rotterdam, 26 mei 2015

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

secretaris-directeur,

dijkgraaf,

M.J.H. van Kuijk

mr. J.H. Oosters

Aldus, vastgesteld door de Verenigde Vergadering van Schieland en de Krimpenerwaard,

Rotterdam, 1 juli 2015

secretaris-directeur

voorzitter

M.J.H. van Kuijk

mr. J.H. Oosters

4. Ontwikkelingen

4.1 Externe ontwikkelingen

Tweede Nationaal Waterplan (NWP2) in de maak

De minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) en de staatssecretaris van Economische Zaken (EZ) stellen eind 2015 een Nationaal Waterplan (NWP 2016 – 2021) vast. Het NWP bevat de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid:

- Ambitie en sturing
- Waterveiligheid en overstromingsrisicobeheerplannen
- Zoetwater
- Waterkwaliteit en stroomgebiedbeheerplannen
- Grote wateren
- Zee en kust en de beleidsnota Noordzee en het maatregelenprogramma voor de Kaderrichtlijn Mariene Strategie
- Water en omgeving (wonen, werken, natuur, energie, economie en de functies van de rijkswateren)
- Financiering.

De hoofdlijnen duiden de gewenste ontwikkeling, de werking en de bescherming van de watersystemen aan en de daarvoor benodigde maatregelen en voorzieningen. Het NWP is voor de ruimtelijke aspecten tevens een structuurvisie. Het NWP is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de Unie van Waterschappen. Dit plan vormt, samen met het BPRW (zie onder) één van de kaders voor het waterbeheerplan (WBP) van Schieland en de Krimpenerwaard en ander waterschappen. Hiermee is al rekening gehouden in de voorbereiding voor het nieuwe WBP.

Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016-2021 (BPRW)

Tegelijk met het NWP herzielt de minister van IenM het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren (BPRW 2016 – 2021). Zo kan het Rijk het nationale waterbeleid en het beheer van de rijkswateren in samenhang voorbereiden. Het BPRW beschrijft het beheer van de rijkswateren. Dat zijn de wateren in Nederland die in beheer zijn bij het Rijk: de grote rivieren en kanalen, de Waddenzee, de Noordzee en de kust, het IJsselmeergebied en de Zuidwestelijke Delta. Rijkswaterstaat voert het beheer uit. Het NWP vormt daarvoor een belangrijk uitgangspunt. Het BPRW bevat het programma van maatregelen en voorzieningen die nodig zijn voor de ontwikkeling, werking en bescherming van de rijkswateren. Het gaat om het beheer bij normale omstandigheden en in geval van calamiteiten. Bij het opstellen van deze plannen werkt het Rijk samen met diverse overheden, waaronder de waterschappen (via de Unie).

Nieuwe colleges andere waterschappen

Ook de omliggende waterschappen hebben hun colleges inmiddels gevormd. Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard benut de komende periode intensief om kennis te maken met de nieuwe besturen. Daarbij zal verder worden gesproken over onderlinge samenwerking.

Nieuw college van gedeputeerde staten

Na de verkiezing van provinciale staten van Zuid-Holland op 18 maart 2015 is begonnen met de formatie van een nieuwe coalitie, die zal leiden tot een nieuw college van gedeputeerde staten. Op het moment van schrijven (begin mei 2015) is formateur Floor Vermeulen in gesprek met de fracties VVD, D66, CDA en SP.

4.2 Interne ontwikkelingen

Samenwerking tussen Rijnland (HHR) en Schieland en de Krimpenerwaard (het hoogheemraadschap)

Het hoogheemraadschap van Rijnland en het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard werken aan het implementeren van een gezamenlijk nieuw financieel systeem en de inrichting van een gezamenlijke organisatie-eenheid, die per 1 januari 2016 de financiële administratie gaat voeren voor beide waterschappen. Het nieuwe systeem ondersteunt ook aanverwante processen zoals projectadministratie, inkoop, uren, begroten en onderhoudsbeheer. Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden om ook het eigendommenbeheer gezamenlijk te gaan uitvoeren en dan zo mogelijk toegevoegd en gekoppeld aan deze nieuwe organisatie-eenheid.

Regionale samenwerking I&A

Vanaf eind 2011 is de ambtelijke samenwerking tussen de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland & de Krimpenerwaard op het gebied van Informatievoorziening en Automatisering (I&A) op gang gekomen door regelmatige afstemming van relevante zaken en ontwikkelingen, uitwisseling van kennis en het gezamenlijk oppakken van kansrijke samenwerkingsprojecten.

In mei 2013 hebben de colleges van de drie hoogheemraadschappen in een gezamenlijk overleg de ambitie uitgesproken om met een gezamenlijke ICT infrastructuur en in één organisatorische eenheid te gaan samenwerken op het gebied van I&A. Tevens is besloten om een gezamenlijke CIO (Chief Information Officer) aan te stellen met als eerste opdracht om een gezamenlijk visie op de toekomstige informatievoorziening op te stellen. Doordat deze gezamenlijke visie is opgesteld met betrokkenen vanuit de primaire en ondersteunende bedrijfsprocessen is een goed beeld van de ontwikkelingen in de verschillende werkvelden van de waterschappen gekregen. De visie vormt de basis voor de meerjarige vernieuwingen op I&A gebied.

Eind 2014 bleek Delfland niet in staat om het beoogde tempo in de realisatie van de eerder besloten ambitie te kunnen volgen. Om die reden hebben de colleges besloten dat Rijnland en Schieland & de Krimpenerwaard samen de beoogde ICT infrastructuur en de organisatorische eenheid gaan realiseren, waar Delfland in de toekomst eventueel bij kan aansluiten. Hiermee is een startschot gegeven voor een projectenprogramma om tot realisatie te komen per 1 januari 2017.

Toenemende regeldruk

Als gevolg van wet- en regelgeving op financieel gebied steken we meer en meer energie in het bijhouden van veranderingen van die regelingen en de gevolgen daarvan. Zo spelen diverse BTW-vraagstukken die het gevolg zijn van de verschillende samenwerkingsverbanden die zijn en worden opgericht. Ook wordt het hoogheemraadschap belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting (VPB), voor een waterschap een gehele nieuwe tak van sport. Voor iedere activiteit die onder deze VPB-plicht valt moet een aparte administratie worden bijgehouden. Momenteel worden de activiteiten van het hoogheemraadschap geïnventariseerd die mogelijk onder de VPB gaan vallen. Het betreft activiteiten met opbrengsten zoals diensten voor derden en bijdragen en subsidies van derden. Hoewel het hoogheemraadschap meestal geen winst maakt op deze activiteiten, moet dit fiscaal worden aangetoond. We gaan een fiscale balans en verlies- en winstrekening opstellen, want de verslaggevingsvoorschriften van VPB zijn anders dan die van de waterschappen. Het is zaak een goed gewaardeerde openingsbalans per 1 januari 2016 te hebben, want de VPB wordt geheven over de vermogensstijging aan het eind van elk jaar. In de programmabegroting 2016 zal een nadere uitwerking van de wet op de VPB zijn opgenomen.

Daarnaast willen we extra inzetten op inkoop, de accountant heeft in zijn interim-controle geconstateerd dat een aantal interne beheersingsmaatregelen door ontoereikende personeelscapaciteit onvoldoende gestructureerd zijn ingebed in het primaire proces. Dit vraagt steeds meer expertise en inzet van onze organisatie op deze gebieden.

5. Voorjaarsnota 2015 in hoofdlijnen

5.1 Financiële beschouwingen 2015

Algemeen

De voorjaarsnota 2015 laat ten opzichte van de programmabegroting 2015 een stijging van het nadelig exploitatieresultaat met € 1 miljoen naar een tekort van € 7,2 miljoen zien. Aan de ene kant stijgen de totale kosten met bijna € 1,3 miljoen en aan de andere kant worden hogere opbrengsten verwacht van circa € 0,3 miljoen. De kostenstijging is vooral opgebouwd uit hogere rente- en afschrijvingskosten en hogere personeelskosten. De opbrengstenstijging is het saldo van hogere personeelsbaten en hogere (structurele) bijdrage van derden. In hoofdstuk 5.2 wordt dit verder toegelicht.

Financiële uitgangspunten

Het Centraal Planbureau (CPB) verwacht in het Centraal Economisch Plan 2015 een gestaag, maar niet uitbundig, economisch herstel. De Nederlandse economie zal in 2015 groeien met 1,7%. Dit is het gevolg van een stijgende consumptie door huishoudens en het aantrekken van de investeringen door bedrijven. Maar net als in de afgelopen jaren draagt de uitvoer ook in 2015 het meeste bij aan de groei van de Nederlandse economie. De verwachting is dat in 2015 de vraag naar arbeid een in kleine mate aantrekt. Het overheidstekort blijft onder de gestelde norm van 3,0% van het bruto binnenlands product (bbp) en wordt voor 2015 geraamd op 1,8% bbp. De inflatie blijft laag, het CPB verwacht zelfs geen inflatie in 2015 door dalende olie- en grondstofprijzen.

Zolang de groei in Europa niet uitbundig is en de inflatie laag, zal het huidige rentebeeld niet wijzigen. Wij stellen daarom voor om in deze voorjaarsnota:

- De rente op kort geld te handhaven op 0,25%;
- De rente op lang geld te verlagen van 2,5% naar 1,75%;
- De rente op het eigen vermogen te handhaven op 3,0%.

Verder handhaven we het meerjarig inflatiepercentage voor goederen en diensten op 2%. Dit is hoger dan de verwachte inflatie door het CPB in 2015, maar volgens het langjarig gemiddelde over de afgelopen 25 jaar. Het inflatiepercentage wordt slechts als referentiegetal in de (meerjaren)begroting opgenomen. De kostenramingen worden door de budgethouders jaarlijks bijgesteld. Eventuele kostenfluctuaties worden daarin meegenomen en kunnen per sector verschillen (zowel hoger als lager zijn dan het gemiddelde inflatiepercentage).

Tot slot wordt de inflatie in 2015 geraamd op 0,0% volgens de prognose van het CPB.

De investeringsprojecten en de beheerproducten leggen beslag op (een deel van) het vermogen en daarom moeten er aan de vaste activa en aan de exploitatie rentelasten worden toegerekend. Voor het berekenen van deze rentelasten wordt gebruikt gemaakt van de rente omslagmethode: de rente die uit de financieringsmiddelen voortvloeit wordt omgeslagen over de exploitatie (beheerproducten) en over de lopende investeringsprojecten. Het rente omslagpercentage was 2,72% in de programmabegroting 2015 en komt in de voorjaarsnota 2015 uit op 2,48%. Voor de jaren daarna hebben we het rente omslagpercentage verder naar beneden bijgesteld naar 2,3%, omdat onze liquiditeitsprognose een dalende trend laat zien. Dit leidt tot lagere rentekosten in de planperiode vanaf 2016 voor alle programma's.

In deze voorjaarsnota is de verdeling van de kosten van de ondersteunende producten centrale huisvesting, centrale geografische informatie en informatisering & automatisering gewijzigd. Voorheen werden deze kosten verdeeld op basis van het aantal vierkante meters werkruimte of basis van het aantal werkplekken. Vanwege de introductie van een nieuwe werkstijl in 2015 is deze verdeling gewijzigd naar het aantal fulltime employees (fte) per cluster of team. Hierdoor wijzigen de doorberekende personele lasten en de indirecte kosten. Dit heeft geen gevolgen voor de belastingheffing per taak. Bij de programmabegroting 2016 worden alle verdeelsleutels opnieuw beoordeeld en ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Zie hoofdstuk 7.1 'Financiële ontwikkelingen 2014 tot en met 2019' voor de financiële gevolgen van onder andere deze aangepaste financiële uitgangspunten.

5.2 Begroting 2015 naar kosten en opbrengstensoorten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving	Jaar rekening 2014	Programma begroting 2015	Voorjaars nota 2015	Verschillen jaarschijf 2015
	<u>Lasten</u>				
2.1	Rente en afschrijvingen	23.382	23.836	24.433	597
	- Rente exclusief bouwrente	6.870	6.930	7.155	224
	- Bouwrente	475	334	200	-134
	- Afschrijvingen	16.037	16.571	17.079	508
2.2	Personeelslasten	24.011	24.817	25.523	706
	- Loonkosten	22.487	23.438	24.115	677
	- Pensioenen en wachtgeld	431	415	415	0
	- Overige personele lasten	1.093	964	993	29
2.3	Goederen en diensten van derden	39.165	38.647	38.609	-38
2.4	Bijdragen aan derden	5.942	7.857	7.901	44
2.5	Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien	3.231	2.995	2.995	0
	Totaal lasten	95.731	98.152	99.461	1.309
	<u>Baten</u>				
3.1	Financiële baten	1.512	1.488	1.490	2
3.2	Personeelsbaten	257	160	370	210
3.3	Goederen en diensten aan derden	1.908	1.231	1.318	87
3.4	Bijdragen van derden	2.933	1.389	1.509	120
3.5	Waterschapsbelastingen	80.984	82.491	82.491	0
3.6	Interne verrekeningen	4.331	5.187	5.039	-149
	- Geactiveerde bouwrente	475	334	200	-134
	- Geactiveerde personeelslasten	3.425	4.438	4.424	-14
	- Geactiveerde pensioenen en wachtgeld	431	415	415	0
	Totaal baten	91.925	91.946	92.217	270
	Geraamd exploitatieresultaat	-3.806	-6.205	-7.244	-1.039

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Lasten

Rente en afschrijvingen

De afschrijvingslasten komen € 500.000 hoger uit. Uit een nadere analyse blijkt dat niet alle activa goed zijn verwerkt in de programmabegroting 2015. Abusievelijk is een deel van de activa namelijk niet meegenomen in de berekeningen. Dit is nu gecorrigeerd.

De rentekosten zijn hoger doordat we verwachten in 2015 minder inkomsten uit investeringssubsidie te ontvangen. Daardoor moeten we meer geld lenen waardoor de rentekosten in 2015 stijgen.

Personeelslasten

De personeelskosten zijn structureel gestegen door de nieuwe cao-afspraken (principe akkoord) en door een uitbreiding van de (tijdelijke) personeelsformatie voor onder meer het uitvoeren van de HWBP projecten met eigen personeel. De stijging van de personeelskosten wordt getemperd doordat de investeringsuitgaven op HWBP projecten, waaronder personeelskosten, voor 90% subsidiabel zijn bij het HWBP programma. Een besparing is gevonden door 'meerwerk' beperkt toe te kennen.

Goederen en diensten van derden

De overige exploitatiekosten laten een wisselend beeld zien, maar dalen per saldo in 2015. Een aantal budgetten is verhoogd zoals onderhoud vaarwegbeheer, digitale archivering, ICT/software, slibafvoer, en een aantal budgetten is verlaagd zoals overige dienstverlening, elektriciteit en grensoverschrijdend afvalwater. Daarnaast is de bijdrage aan de Regionale Belasting Groep (RBG) lager als gevolg van het positief resultaat over 2014 van de RBG.

Bijdragen aan derden

Het Hoogheemraadschap gaat een bijdrage betalen voor het bedienen van sluizen in het kader van het vaarwegbeheer. In de nieuwe overeenkomst is overeenkomen dat de provincie Zuid-Holland haar bijdrage verhoogt. Zie ook bijdragen van derden hieronder.

Baten

Personeelsbaten

Een aantal medewerkers wordt uitgeleend voor onder andere het programma Hoogwaterbeschermingsplan en Deltaplan. Het Hoogheemraadschap ontvangt hiervoor een vergoeding.

Goederen en diensten aan derden

Het Hoogheemraadschap ontvangt een vergoeding van tuinders voor deelname in het AquaReUse project.

Bijdragen van derden

De bijdrage die het Hoogheemraadschap ontvangt van de provincie Zuid-Holland voor vaarwegbeheer is structureel verhoogd met € 120.000. De meerkosten voor onderhoud en bediening zijn verantwoord bij 'goederen en diensten' en 'bijdragen aan derden'.

Interne verrekeningen

Minder bouwrente wordt toegerekend aan projecten.

5.3 Begroting 2015 naar programma's en kostendragers

Bedragen x € 1.000

Programma's	Programma begroting 2015	Voorjaars nota 2015	Vershil VJN- PB 2015	Watersysteem beheer 2015	Zuiverings beheer 2015	Wegen beheer 2015
Programma 1: Waterveiligheid						
Eigen plannen	364	329	-35	329	0	0
Plannen van derden	30	27	-3	27	0	0
Beheersinstrumenten waterkeringen	895	856	-38	856	0	0
Aanleg en onderhoud waterkeringen	11.515	11.472	-43	11.472	0	0
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	290	252	-38	252	0	0
Totaal waterveiligheid	13.094	12.937	-157	12.937	0	0
Programma 2: Oppervlakte en grondwater						
Eigen plannen	2.374	2.294	-79	2.177	117	0
Plannen van derden	67	67	0	67	0	0
Beheersinstrumenten watersystemen	1.551	1.497	-55	1.497	0	0
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	7.533	7.529	-4	7.529	0	0
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	4.502	4.464	-38	4.464	0	0
Beheer hoeveelheid water	7.732	8.462	730	8.462	0	0
Calamiteitenbestrijding watersystemen	186	188	2	188	0	0
Monitoring watersystemen	1.160	1.140	-20	1.140	0	0
Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	64	103	39	103	0	0
Totaal Oppervlakte- en grondwater	25.169	25.744	575	25.627	117	0
Programma 3: Afvalwaterketen en emissies						
Eigen plannen	418	384	-35	0	384	0
Plannen van derden	12	11	-1	0	11	0
Getransporteerd afvalwater	6.227	6.084	-143	0	6.084	0
Gezuiverd afvalwater	11.853	12.690	837	0	12.690	0
Verwerkt slib	5.100	5.286	187	0	5.286	0
Afvalwaterbehandeling door derden	11.125	10.813	-312	0	10.813	0
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.003	968	-35	484	484	0
Aanpak diffuse emissies derden	118	112	-6	56	56	0
Totaal Afvalwaterketen en emissies	35.856	36.347	491	540	35.807	0
Programma 4: Wegenbeheer						
Eigen plannen	31	28	-3	0	0	28
Plannen van derden	23	21	-2	0	0	21
Beheersinstrumenten wegen	43	42	-1	0	0	42
Aanleg en onderhoud wegen	2.829	2.975	146	0	0	2.975
Wegenverkeersregeling en-verkeersveiligheid	474	474	0	0	0	474
Totaal Wegen	3.401	3.541	139	0	0	3.541
Programma 5: Omgeving en organisatie						
Eigen plannen	1.063	1.093	31	1.027	66	0
Plannen van derden	271	313	41	313	0	0
Keur	497	446	-52	349	83	14
Vergunningverlening en advies	1.557	1.581	24	1.238	293	50
Toezicht en handhaving	2.317	2.819	502	2.279	466	74
Belastingheffing	3.424	3.103	-321	1.272	1.629	202
Invoering	380	379	-2	152	208	19
Bestuur	1.700	1.521	-179	740	469	312
Externe communicatie	1.085	1.028	-57	658	319	51
Algemeen	-1.119	-1.116	2	-636	-357	-123
Totaal Omgeving en organisatie	11.176	11.166	-10	7.391	3.176	599
Totale kosten	88.696	89.735	1.039	46.495	39.100	4.140
Dekking						
Belastingopbrengsten: Watersysteemheffing	40.160	40.160	0	40.160	0	0
Belastingopbrengsten: Zuiveringsheffing	37.872	37.872	0	0	37.872	0
Belastingopbrengsten: Wegenheffing	4.459	4.459	0	0	0	4.459
Totale dekking	82.491	82.491	0	40.160	37.872	4.459
Resultaat voor bestemming (tekort)	6.206	7.244	-1.039	6.335	1.229	0
Resultaat voor bestemming (overschot)	0	0	0	0	0	319
Bestemmingreserve						
Watersysteemheffing	-87	-93	-6	-93	0	0
Zuiveringsheffing	-199	-199	0	0	-199	0
Totaal bestemmingsreserve	-286	-292	-6	-93	-199	0
Resultaat na bestemming (tekort)	5.920	6.952	-1.033	6.242	1.030	0
Resultaat na bestemming (overschot)	0	0	0	0	0	319

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

6. Bijgestelde programmabegroting 2015

Dit hoofdstuk bevat de vijf programma's die in grote lijnen gebaseerd zijn op de thema's uit het Waterbeheerplan 2010-2015 (WBP). Daarnaast is jaarschijf 2019 toegevoegd in de meerjarenraming.

Elk programma is opgebouwd uit een aantal vaste elementen:

Het eerste deel komt rechtstreeks uit het WBP en staat min of meer vast. Hierin staat weergegeven:

- Wat houdt het programma in op hoofdlijnen (wat zijn de belangrijkste programmataken);
- Wat is het beoogde effect van het programma.

Het tweede deel, de bijstellingen en ontwikkelingen 2015 en verder, beschrijft welke nieuwe ontwikkelingen er zijn. Deze ontwikkelingen waren tijdens het opstellen van de programmabegroting 2015 nog niet voorzien. Daarnaast geeft het tweede deel weer wat de organisatie in grote lijnen anders gaat doen om de doelen van 2015 te bereiken. Vervolgens komen de ontwikkelingen en maatregelen 2016 en verder aan de orde.

Verder wordt ingegaan op de financiën van het betreffende programma. Allereerst wordt ten opzichte van programmabegroting 2015 de bijgestelde exploitatiekosten van 2015 weergegeven met een toelichting waarbij we een onderscheid maken tussen bestuurlijk beïnvloedbare en bestuurlijk niet beïnvloedbare kosten.

Vervolgens lichten we in hoofdlijnen de mutaties van de beïnvloedbare en niet beïnvloedbare kosten in 2016 en verder toe.

De belangrijkste wijzigingen bij de niet beïnvloedbare kosten in de voorjaarsnota 2015 zijn veroorzaakt door:

- De verdeling van de kosten van de ondersteunende producten centrale huisvesting, centrale geografische informatie en informatisering & automatisering is gewijzigd. Deze kosten worden verdeeld over de bestuursprogramma's 1 tot en met 5 en de ondersteunende producten. Voorheen werden deze kosten verdeeld op basis van het aantal vierkante meters werkruimte of op basis van het aantal werkplekken. Vanwege de introductie van een nieuwe werkstijl in 2015 is deze verdeling gewijzigd naar het aantal fulltime employees (fte) per cluster of team. Dit leidt tot wijzigingen in de doorberekende personeelskosten en indirecte kosten maar heeft nagenoeg geen gevolgen voor de belastingheffing per taak. Bij de programmabegroting 2016 worden alle verdeelsleutels opnieuw beoordeeld en ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur;
- De totale afschrijvingskosten zijn ongeveer € 500.000 hoger. Uit een nadere analyse blijkt dat niet alle activa goed zijn verwerkt in de programmabegroting 2015. Abusievelijk is een deel van de activa namelijk niet meegenomen in de berekeningen. Dit is nu gecorrigeerd en heeft effect op de afschrijvingskosten van de programma's met uitzondering van programma 5 en de ondersteunende producten.
- De liquiditeitsprognose laat een dalende trend zien in de rentekosten. Het rente omslagpercentage is voor de jaren vanaf 2016 daarom naar beneden bijgesteld naar 2,3%. Dit leidt tot lagere rentekosten in de planperiode vanaf 2016 voor alle programma's.
- Hogere personeelslasten voor zowel de exploitatie als de projecten van totaal € 700.000. De personeelskosten zijn structureel gestegen door de nieuwe cao afspraken en door een uitbreiding van de (tijdelijke) personeelsformatie voor onder meer het uitvoeren van de HWBP projecten met eigen personeel. De stijging van de personeelskosten wordt voor een groot deel getemperd doordat de investeringsuitgaven op HWBP projecten, waaronder personeelskosten, voor 90% subsidiabel zijn bij het HWBP programma. Dit heeft effect op de doorberekende personele kosten.

Tot slot wordt in hoofdstuk 6 het herziene investeringsprogramma met een nadere beschouwing op de geplande investeringen beschreven.

Programma 1: Waterveiligheid

Inhoud programma

Het hoogheemraadschap draagt zorg voor veilige waterkeringen en bevordert de veilige inrichting van het beheersgebied. Dit houdt in:

- het voorkomen van een overstroming,
- het beperken van de gevolgen van een overstroming,
- het bestrijden van incidenten, calamiteiten en rampen.

Hiervoor zijn landelijke en provinciale programma's waaraan het hoogheemraadschap uitvoering geeft, zoals het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het Deltaprogramma.

Beoogd effect

Het achterland voldoende beschermen tegen overstroming, zoveel mogelijk beperken van de gevolgen van overstromingen en in stand houden van het boezem(kade)stelsel.

Ambities planperiode 2010-2015

Ambitie: *Basisgegevens op orde*

Ambitie: *Prominente rol bij beleidsontwikkelingen en ruimtelijke ordening aangaande waterveiligheid*

Ambitie: *Waterkeringen op orde*

Bijstellingen en ontwikkelingen 2015

We voorzien geen wijzigingen of aanvullingen op de ambities en maatregelen zoals beschreven in de programmabegroting 2015. Uitzondering hierop is de onderstaande ambitie.

Ambitie: *Waterkeringen op orde*

- In de begroting staat dat we in 2015 beginnen met de project overstijgende verkenning (POV) Voorlanden. Het programmabureau HWBP heeft deze maatregel pas voor 2016 geprogrammeerd. De verkenning start daarom in 2016.

Financiën 2015

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

	Bedragen x €1.000		
Programma 1: Waterveiligheid	Programma begroting 2015	Voorjaars nota 2015	Verschil VJN-PB 2015
Eigen plannen	364	329	-35
Plannen van derden	30	27	-3
Beheersinstrumenten waterkeringen	895	856	-38
Aanleg en onderhoud waterkeringen	11.515	11.472	-43
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	290	252	-38
Totaal	13.094	12.937	-157

Afrondingsverschillen mogelijk

Programma 1: Waterveiligheid				
Beïnvloedbaar?	Soort kosten	Programma begroting 2015	Voorjaarsnota 2015	Verschil VJN-PB 2015
Beïnvloedbaar	Overige exploitatiekosten	1.227	1.222	-5
Totaal Beïnvloedbaar		1.227	1.222	-5
Niet beïnvloedbaar	Afschrijvingen	1.106	1.094	-12
	Indirecte kosten	1.006	946	-60
	Overige exploitatiekosten	7.467	7.467	0
	Personeelslasten	1.223	1.163	-60
	Rente	1.064	1.044	-20
Totaal Niet beïnvloedbaar		11.867	11.715	-152
Totaal		13.094	12.937	-157

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

De niet beïnvloedbare kosten op dit programma zijn € 152.000 lager dan in de begroting 2015. Dit wordt veroorzaakt door lagere afschrijvings- en rentekosten en door lagere indirecte kosten, omdat de kosten van de ondersteunende producten zijn gedaald.

Ontwikkelingen en maatregelen 2016 en verder

Op het voorgenomen programma worden geen wijzigingen of aanvullingen voorzien. In het waterbeheerplan 2016-2021 worden nieuwe doelen en maatregelen opgenomen.

Financiën 2016 en verder

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

Waterveiligheid	2016	2017	2018	2019
Eigen plannen	412	415	418	420
Plannen van derden	34	35	35	35
Beheersinstrumenten waterkeringen	933	938	942	945
Aanleg en onderhoud waterkeringen	9.897	11.343	11.645	11.904
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	256	257	270	271
Voorjaarsnota 2015	11.531	12.988	13.310	13.575
Begroting 2015	11.392	13.311	13.601	-
Verschil	139	-323	-291	

Bedragen x €1000
Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

De niet beïnvloedbare kosten zijn de komende jaren gemiddeld € 158.000 lager dan in de programmabegroting.

De rentekosten dalen gemiddeld met € 8.000 door een lager rente omslagpercentage. De afschrijvingskosten dalen gemiddeld met € 64.000. Vooral in 2016 dalen de afschrijvingskosten door het realistischer plannen van de uitgaven op lopende investeringsprojecten in regionale waterkeringen. Verder nemen de indirecte kosten met ongeveer € 29.000 af. Het overige verschil wordt verklaard door lagere personeelskosten en overige exploitatiekosten.

De vastgestelde en uitgekeerde subsidie van de voorbereidingskosten BAS zijn eerder vastgesteld op € 4,5 miljoen. De daadwerkelijke uitgave heeft na berekening € 2,8 miljoen bedragen en geeft een voordeel voor het hoogheemraadschap van € 1,7 miljoen in 2016.

Onderstaande tabel toont de te voteren bedragen uit het investeringsprogramma voor programma 1.

Bedragen x € 1.000

Investing	Te voteren investeringsbedragen						
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019
Hoogwaterbeschermingsprogramma:							
Dijkversterking Krimpen	120	120	0	0	0	0	0
Totaal HWBP:	30.500	2.000	-1.500	0	144	9.100	20.756
Uitvoering Gouderak (KIJK)	227.300	2.000	7.000	0	0	27.500	190.800
Subsidie Gouderak (KIJK)	-198.700	0	-8.500	0	0	-18.400	-171.800
Uitvoering Zuidplas/Capelle	19.100	0	0	0	1.434	0	17.666
Subsidie Zuidplas/Capelle	-17.200	0	0	0	-1.290	0	-15.910
Reconstructie primaire waterkeringen	3.230	0	650	860	860	860	0
Reconstructie regionale waterkeringen	11.165	2.161	2.028	2.050	1.966	2.946	15
Totaal programma 1	45.015	4.281	1.178	2.910	2.970	12.906	20.771

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting op geplande investeringen:

Dijkversterking Krimpen

Deze dijkversterking wordt door Rijkswaterstaat gefinancierd vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De subsidie is 100% met uitzondering van de grondaankopen. In het investeringsprogramma resteert nog een bedrag van € 120.000 voor toekomstige grondaankopen.

Dijkversterkingen langs de Hollandse IJssel (HWBP)

In deze voorjaarsnota zijn de investeringsbedragen geïndexeerd volgens het meerjarig inflatiepercentage van twee en een half procent per jaar. Ook is de uitgaven- en inkomstenplanning van de dijkversterkingsprojecten langs de Hollandse IJssel aangepast. Volgens de subsidievoorwaarden kan voor het project dijkversterking Capelle-Moordrecht in 2016 de gehele subsidie worden aangevraagd. Om het financieel risico voor het hoogheemraadschap te beperken zal de subsidie aangevraagd worden als het aanbestedingsresultaat bekend is. Dit betekent dat de subsidie van ongeveer € 10 miljoen niet in 2015, maar in het eerste kwartaal van 2016 ontvangen zal worden. Ook de subsidie van dijkversterking Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard (KIJK) van ongeveer € 8,5 miljoen verschuift naar 2016 doordat in oktober 2015 de subsidieaanvraag wordt ingediend bij het HWBP. De toetsingsprocedure door het HWBP duurt circa drie maanden. Daardoor verwachten we dat de subsidie begin 2016 wordt ontvangen.

Reconstructie primaire waterkeringen

Afhankelijk van de resultaten van de veiligheidstoetsing komen delen van de primaire waterkering in aanmerking voor reconstructie. Voor de goedgekeurde dijkvakken geldt een regime van preventief onderhoud. Voor de afgekeurde dijkvakken geldt een regime van curatief onderhoud.

Reconstructie regionale waterkeringen

Het gaat hier om de uitvoering van werken op basis de meerjarenplanning regionale waterkeringen. In 2015 gaan in uitvoering de regionale waterkering nabij poldergemaal de Kooij en de regionale waterkering Langevaart in de gemeente Bleiswijk.

Programma 2: Oppervlakte- en grondwaterbeheer

Inhoud programma

Het hoogheemraadschap draagt zorg voor de inrichting en het beheer van het oppervlaktewater, grondwater en vaarwegen in het beheersgebied. Binnen oppervlaktewater zijn drie subthema's te onderscheiden: zoetwatervoorziening en wateraanvoer, waterkwantiteit en waterkwaliteit. Hierbij wordt uitgegaan van landelijke programma's waaraan het hoogheemraadschap uitvoering geeft, zoals het Nationaal Bestuursakkoord Water en Kaderrichtlijn Water.

Beoogd effect

Het beoogde effect is het tegengaan van wateroverlast in stedelijk en landelijk gebied, de beschikbaarheid van voldoende zoet water in droge perioden, het voldoen aan ecologische doelstellingen en het in stand houden van bestaande gebruiksmogelijkheden door het op orde brengen en houden van het watersysteem.

Ambitie: Basisgegevens oppervlaktewater zijn op orde.

Ambitie: Robuust en veerkrachtig oppervlaktewatersysteem dat de verschillende gebruiksfuncties dient, goed inspeelt op extreme situaties en duurzaam van karakter is, waarbij de waterkwaliteit minstens op hetzelfde niveau blijft, zo mogelijk verbetert.

Ambitie: Het peilbeheer is optimaal afgestemd op gebruik, rekening houdend met lange termijn effecten en ontwikkelingen.

Ambitie: Duurzame zoetwatervoorziening.

Ambitie: Het oppervlaktewater wordt beheerd en onderhouden overeenkomstig de functies en belangen.

Ambitie: Grondwatertaken worden gefaseerd ingevuld.

Ambitie: Bij nautisch beheer (regulering) en vaarwegbeheer ligt het accent op het beschermen van de wateren, oevers en natuurwaarden op en langs vaarwegen.

Bijstellingen en ontwikkelingen 2015

We voorzien geen wijzigingen of aanvullingen op de ambities en maatregelen.

Financiën 2015

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

	Programma begroting 2015	Voorjaars nota 2015	Vershil VJN-PB 2015
Programma 2: Oppervlakte en grondwater			
Eigen plannen	2.374	2.294	-79
Plannen van derden	67	67	0
Beheersinstrumenten watersystemen	1.551	1.497	-55
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	7.533	7.529	-4
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	4.502	4.464	-38
Beheer hoeveelheid water	7.732	8.462	730
Calamiteitenbestrijding watersystemen	186	188	2
Monitoring watersystemen	1.160	1.140	-20
Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	64	103	39
Totaal	25.169	25.744	575

Bedragen x €1000

Afrondingsverschillen mogelijk

Programma 2: Oppervlakte en grondwaterbeheer

Beïnvloedbaar?	Soort kosten	Programma begroting 2015	Voorjaarsnota 2015	Vershil VJN-PB 2015
Beïnvloedbaar	Overige exploitatiekosten	5.348	5.382	35
Totaal Beïnvloedbaar		5.348	5.382	35
Niet beïnvloedbaar	Afschrijvingen	5.624	5.880	256
	Indirecte kosten	3.575	3.479	-96
	Overige exploitatiekosten	2.610	2.610	0
	Personeelslasten	5.834	6.071	237
	Rente	2.179	2.323	143
Totaal Niet beïnvloedbaar		19.822	20.362	540
Totaal		25.169	25.744	575

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

De kosten op het programma zijn € 575.000 hoger dan voorzien in de programmabegroting. Dit wordt vooral veroorzaakt door een toename van de niet beïnvloedbare kosten. De hogere afschrijvingslasten worden veroorzaakt doordat in de programmabegroting niet alle activa was meegenomen. Dit is nu gecorrigeerd. De hogere personeelslasten worden voornamelijk veroorzaakt door formatie-uitbreiding met een nieuwe teamleider (1fte) en hogere kosten van de nieuwe cao. De totale mutaties van overige exploitatiekosten (beïnvloedbare kosten) zijn beperkt (tot € 35.000 hogere kosten).

Hieronder staan de belangrijkste mutaties per beleidsproduct nader toegelicht.

Beïnvloedbare kosten

Voor het beleidsproduct inrichting en onderhoud vaarweg en havens zijn door de nieuwe overeenkomst met de provincie Zuid Holland de begrote ontvangsten verhoogd naar € 160.000 per jaar. Voorheen was deze ontvangst € 40.000. Naast de jaarlijkse kosten bekostigen we ook de baggerwerkzaamheden en overig groot onderhoud vanuit deze bijdrage. Deze werkzaamheden, en daarmee ook de kosten, komen slechts eens in de zoveel jaar terug. Meerjarig begroten we daarom gemiddeld € 160.000 per jaar aan kosten, waarbij de jaarlijkse uitgaven variëren.

Daarnaast gaan we dit jaar achterstallig onderhoud uitvoeren ter hoogte van € 100.000. De meerpalen bij de Snelle sluis moeten worden vervangen. Dit was nog niet bekend bij het opstellen van de programmabegroting 2015. Eind 2014 is een hogere bijdrage ontvangen van € 206.000 van de provincie Zuid-Holland (met terugwerkende kracht over de jaren 2010 t/m 2014). In de bestuurs- en jaarrapportage 2014 is al aangegeven, dat dit geld nodig is voor het uitvoeren van achterstallig onderhoud.

Per saldo begroten we de uitgaven voor 2015 voor dit product op € 200.000, € 35.000 hoger dan het budget.

Niet beïnvloedbare kosten

De genoemde toename van kapitaallasten heeft voornamelijk zijn weerslag op beleidsproduct beheer hoeveelheid water. De niet beïnvloedbare kosten nemen met circa € 730.000 toe. De activacorrectie betreft hoofdzakelijk activa toebehorend aan dit beleidsproduct. Tevens op dit product hogere doorberekende personele kosten.

De kostendalingen binnen de overige beleidsproducten worden vooral veroorzaakt door lagere indirecte kosten en lagere rentelasten.

Ontwikkelingen en maatregelen 2016 en verder

Op het voorgenoemde programma worden geen wijzigingen of aanvullingen voorzien. In het waterbeheerplan 2016-2021 nemen we nieuwe doelen en maatregelen op.

Financiën 2016 en verder

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

	Bedragen x €1000			
Oppervlakte en grondwater	2016	2017	2018	2019
Eigen plannen	2.027	2.069	2.077	2.070
Plannen van derden	69	70	70	71
Beheersinstrumenten watersystemen	1.510	1.441	1.447	1.461
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	7.242	6.941	6.866	5.430
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	4.474	4.452	4.414	4.419
Beheer hoeveelheid water	8.509	8.890	9.180	8.991
Calamiteitenbestrijding watersystemen	189	190	190	191
Monitoring watersystemen	1.195	1.191	1.190	1.160
Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	-5	-5	208	-6
Voorjaarsnota 2015	25.211	25.240	25.641	23.787
Begroting 2015	24.961	25.296	25.564	-
Vershil	250	-56	77	

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting effecten meerjarig:

De beïnvloedbare kosten blijven meerjarig gezien gemiddeld gelijk aan de programmabegroting.

De niet beïnvloedbare kosten zijn de komende jaren gemiddeld € 90.000 hoger dan in de programmabegroting voorzien.

De afschrijvingskosten stijgen gemiddeld met € 235.000. De rentekosten dalen daarentegen met gemiddeld € 165.000 per jaar. De doorberekende personeelskosten liggen de komende jaren gemiddeld € 52.000 hoger terwijl de indirecte kosten gemiddeld met circa € 33.000 dalen.

In 2019 nemen de exploitatiekosten in vergelijking met 2018 sterk af (circa € 1,8 miljoen). Deze daling wordt grotendeels veroorzaakt doordat de afschrijvingskosten met circa € 1,6 miljoen dalen ten opzichte van 2018. Van enkele grotere projecten eindigt de afschrijvingsperiode (Waterplein Benthemplein, Waterberging Eendragtspolder, Waterberging Kruisplein en Uitvoering maatregelen waterplan Capelle Schollevaar). De overige exploitatiekosten dalen met € 200.000 door lagere kosten op product inrichting en onderhoud vaarwegen en havens. In 2018 staat groot onderhoud gepland.

Onderstaande tabel toont de te voteren bedragen uit het investeringsprogramma voor programma 2.

Investering	Te voteren investeringsbedragen						
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019
Wateropgave 2015	4.719	500	1.230	1.400	1.589	0	0
Uitvoeren Maatregelen stedelijke waterplannen	2.956	0	500	500	500	500	956
KRW periode 2016-2021	3.725	0	600	614	627	642	1.243
Aanleg natuurvriendelijke oevers (niet in KRW progr)	337	0	100	102	135	0	0
Wateroverlast opgave 2016-2021	18.717	0	3.000	3.023	3.068	3.137	6.489
Risicobudget gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard	1.000	0	0	0	0	0	1.000
Ambities WBP 2016-2021 ntb	1.866	0	0	0	505	1.361	0
Peilbesluiten en leggers	1.528	470	250	256	261	265	25
Renovatie kunstwerken WS	4.268	-90	700	715	731	747	1.464
Te activeren uren personeel	4.590	155	760	1.120	1.360	1.195	0
Totaal programma 2	43.706	1.035	7.140	7.729	8.776	7.848	11.178

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting op geplande investeringen:

Wateropgave 2015

Dit betreft het uitvoeren van een pakket aan maatregelen dat volgens het Nationaal Bestuursakkoord Water moet worden genomen om te voldoen aan de normering. Hierdoor wordt de waterstaatkundige structuur versterkt in het hele beheersgebied van het hoogheemraadschap. De wateropgave wordt gezien als het vervolg op het Peil 2010. De financiële consequenties zijn uitgewerkt in het Waterbeheerplan 2011-2015.

Ambities WBP 2016-2021

De investeringsplannen voor uitvoering van maatregelen om de ambities en doelen die in het WBP 2016-2021 worden opgenomen, zijn onder deze nieuwe categorie samengevoegd. De gereserveerde budgetten voor Wateroverlast opgave 2016-2021, de (nieuwe) KRW 2016-2021 en de stedelijk waterplannen zijn onder deze categorie opgenomen. Daarnaast zijn er twee nieuwe investeringsplannen opgevoerd voor het risicobudget gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard en is in het investeringsplan voorzien in nog nader te bepalen ambities WBP 2016-2021.

Peilbesluiten en leggers

Deze investeringen wenden we aan voor de realisatie van de peilbesluiten. De eisen aan de watergangen met de onderhoudsverplichtingen leggen we vast in de legger.

Renovatie van kunstwerken en watersystemen

Deze kredieten zijn voor de renovatie van de gemalen en/of de kunstwerken die op grond van een onderhoudsplanning worden uitgevoerd.

Te activeren uren personeel

Voor de uitvoering van investeringsprojecten worden jaarlijks de uren van personeel geactiveerd, voor zover voldaan wordt aan onze strengere criteria daarvoor in het kader van duurzaam financieel beleid.

Programma 3: Afvalwaterketen en emissies

Inhoud programma

Het hoogheemraadschap draagt zorg voor het transporteren en zuiveren van het afvalwater, inclusief de slibverwerking en ziet toe op de aanpak van emissies vanuit de rioleringen en de diffuse bronnen naar het oppervlaktewater.

Beoogd effect

Waarborgen van de volksgezondheid en een aantrekkelijke leefomgeving, waarbij het huidige niveau van het zuiveringenbeheer wordt behouden en er tijdig wordt ingespeeld op toekomstige hogere eisen en waarbij de emissies uit de rioleringen en de diffuse bronnen verder worden teruggedrongen ten behoeve van een betere waterkwaliteit.

Ambitie: Optimaliseren van de eigen taak binnen de afvalwaterketen door een bijdrage te leveren aan de duurzaamheid, de efficiëntie en de effectiviteit.

Ambitie: Het terugdringen van emissies vanuit rioleringen, waarbij gemeenten zorg dragen voor de riolering en het hoogheemraadschap bevoegd gezag is en toeziet op de realisatie.

Ambitie: Het terugdringen van diffuse lozingen uit de glastuinbouw, de landbouw, het beheer van terreinen en de bouw.

Bijstellingen en ontwikkelingen 2015

We voorzien geen wijzigingen of aanvullingen op de ambities en maatregelen zoals beschreven in de programmabegroting 2015.

Financiën 2015

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

	Bedragen x €1000		
Programma 3: Afvalwaterketen en emissies	Programma begroting 2015	Voorjaars nota 2015	Vershil VJN-PB 2015
Eigen plannen	418	384	-35
Plannen van derden	12	11	-1
Getransporteerd afvalwater	6.227	6.084	-143
Gezuiverd afvalwater	11.853	12.690	837
Verwerkt slib	5.100	5.286	187
Afvalwaterbehandeling door derden	11.125	10.813	-312
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.003	968	-35
Aanpak diffuse emissies derden	118	112	-6
Totaal	35.856	36.347	491

Af rondingsverschillen mogelijk

Programma 3: Afvalwaterketen en emissies				
Beïnvloedbaar?	Soort kosten	Programma begroting 2015	Voorjaarsnota 2015	Vershil VJN-PB 2015
Beïnvloedbaar	Overige exploitatiekosten	20.178	20.177	0
Totaal Beïnvloedbaar		20.178	20.177	0
Niet beïnvloedbaar	Afschrijvingen	6.936	7.290	354
	Indirecte kosten	2.892	2.780	-112
	Overige exploitatiekosten	12	12	0
	Personeelslasten	3.497	3.661	165
	Rente	2.341	2.426	85
Totaal Niet beïnvloedbaar		15.678	16.170	491
Totaal		35.856	36.347	491

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

Ten opzichte van de programmabegroting 2015 stijgen de niet beïnvloedbare kosten bij programma 3 met ongeveer € 491.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door een toename van de rente- en de afschrijvingslasten en de doorberekende personeelslasten. Tegenover deze stijgingen staat een daling van de indirecte lasten. De reden van deze mutaties wordt uitgelegd in de inleiding van hoofdstuk 6. Bij beïnvloedbare kosten zijn de totale mutaties van overige exploitatiekosten nihil, tussen de beleidsproducten hebben we met budgetten geschoven.

Hieronder staan de belangrijkste mutaties per beleidsproduct nader toegelicht.

Op beleidsproduct 'Eigen plannen' en beleidsproduct 'Plannen van derden' zijn de kosten gedaald met ongeveer € 36.000. Dit komt vanwege lagere niet beïnvloedbare kosten veroorzaakt door minder doorberekende personele lasten en lagere indirecte kosten.

Op het beleidsproduct 'Getransporteerd afvalwater' zijn de kosten met ongeveer € 143.000 lager uitgevallen ten opzichten van de begroting. De niet beïnvloedbare kosten zijn ten opzichte van de programmabegroting 2015 in totaal met ongeveer € 78.000 lager. Dit komt door lagere toegerekende rentelasten, lagere indirecte lasten, hogere personeelskosten. De beïnvloedbare kosten vallen met ongeveer € 65.000 lager uit vanwege een verlaging van het budget van overige dienstverlening.

Op beleidsproduct 'Gezuiverd afvalwater' nemen de kosten met ongeveer € 836.000 toe. De niet beïnvloedbare kosten zijn gestegen met ongeveer € 601.000. Dit komt door hogere afschrijvingskosten, hogere rentekosten, hogere doorberekende personeelskosten, lagere indirecte kosten.

De beïnvloedbare kosten zijn € 235.000 hoger. Dit komt vanwege verhogingen ten gunste van het zogenaamde 'gebouwgebonden onderhoudsbudget'. Dit onderhoud heeft geen betrekking op het installatiegebonden onderhoud. Gebouwgebonden onderhoud betreft alle onderhoudswerkzaamheden aan de gebouwen die eigendom zijn van het waterschap. Dit onderhoud is onderdeel van een het hoogheemraadschap breed meerjarig onderhoudscontract. Het contract betreft jaarlijks onderhoud, afkoop van storingsen en werkzaamheden die volgen uit het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) voor de gebouwen.

Op beleidsproduct 'Verwerkt slib' nemen de kosten met ongeveer € 187.000 toe. De niet beïnvloedbare kosten zijn ongeveer € 107.000 hoger wat veroorzaakt wordt door hogere afschrijvingskosten, hogere rentelasten, hogere doorberekende personele kosten en lagere indirecte kosten. De beïnvloedbare kosten stijgen met € 80.000 vanwege extra budget van ongeveer € 80.000 voor meer slibafvoer naar HVC.

Op beleidsproduct 'Afvalwaterbehandeling door derden' nemen de kosten met ongeveer € 312.000 af. De niet beïnvloedbare kosten dalen met ongeveer € 62.000 veroorzaakt door lagere rentelasten en lagere indirecte kosten. De beïnvloedbare kosten dalen met ongeveer € 250.000. Dit wordt veroorzaakt door het doorzetten van de tendens die ontstaan is bij het

grensoverschrijdend afvalwater naar awzi Dokhaven. De tendens is namelijk, dat we minder vervuilingseenheden verwachten bij bedrijven waardoor de kosten van grensoverschrijdend afvalwater dalen.

Op beleidsproducten Rioleringsplannen en subsidie lozing en Aanpak diffuse emissies derden nemen de kosten met ongeveer € 42.000 af. Dit wordt door lagere niet beïnvloedbare kosten vooral veroorzaakt door lagere doorberekende personeelslasten en door lagere indirecte kosten.

Bijstellingen 2016 en verder

Op het voorgenomen programma worden geen wijzigingen of aanvullingen voorzien. In het waterbeheerplan 2016-2021 nemen we nieuwe doelen en maatregelen op.

Financiën 2016 en verder

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

Bedragen x €1000				
Afvalwaterketen en emissies	2016	2017	2018	2019
Eigen plannen	385	389	391	403
Plannen van derden	11	11	11	11
Getransporteerd afvalwater	5.965	4.875	4.907	4.171
Gezuiverd afvalwater	12.626	13.019	13.123	13.794
Verwerkt slib	5.186	5.130	5.124	5.259
Afvalwaterbehandeling door derden	11.089	11.249	11.233	11.261
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	842	690	562	584
Aanpak diffuse emissies derden	112	113	113	115
Voorjaarsnota 2015	36.217	35.475	35.464	35.599
Begroting 2015	36.110	35.989	36.183	-
Verschil	107	-514	-719	

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

De kosten zijn de komende jaren gemiddeld € 375.000 lager dan in de programmabegroting 2015.

De niet beïnvloedbare kosten dalen gemiddeld met ongeveer € 505.000. De rentekosten dalen gemiddeld met € 499.000. De afschrijvingskosten dalen gemiddeld met € 54.000 door verschuivingen in de investeringsplanning. Dit komt in het bijzonder door het beter spreiden van de uitgaven van de investering in Themista. Verder nemen de indirecte kosten met ongeveer € 42.000 af. Hiertegenover staan hogere doorberekende personeelslasten van ongeveer € 90.000.

De beïnvloedbare kosten stijgen met gemiddeld € 130.000. Op basis van het bijgestelde onderhoudsplan is extra budget nodig voor het uitvoeren van het zogenaamde 'gebouwgebonden onderhoud' (niet te verwarren met installatiegebonden onderhoud). Dit betekent dat hier gaat om alle onderhoudswerkzaamheden aan de gebouwen van AWK. Dit onderhoud is onderdeel van een het hoogheemraadschap breed onderhoudscontract dat uitgevoerd wordt. Het betreft jaarlijks onderhoud, afkoop van storingen en werkzaamheden die volgen uit het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) voor de gebouwen.

Onderstaande tabel toont de te voteren bedragen uit het investeringsprogramma voor programma 3:

bedragen x € 1.000							
Investering	Te voteren investeringsbedragen						
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019
Renovaties awzi's	14.462	122	1.845	2.575	3.400	3.200	3.320
Uitv. studies en efficiëntiepl.	2.069	2.050	1	-12	30	0	0
Renovatie transportstelsels	3.786	1.650	110	126	100	100	1.700
Bijdragen aan gemeenten	1.030	0	1.030	0	0	0	0
Subsidie/bijdrage regelingen	116	16	0	0	100	0	0
Totaal programma 3	21.464	3.839	2.986	2.689	3.630	3.300	5.020

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

Jaarlijks stellen we de investeringsplannen bij op basis van de meest recente inzichten. Deze verfijning leidt veelal tot enige herziening van de planning in de verwachte uitgaven. Het totale investeringsvolume voor programma 3 is ten opzichte van de programmabegroting 2015 niet aangepast, hooguit verschoven in de jaren.

Renovatie awzi's

Gelet op de leeftijd van de zuiveringsinstallaties Kralingseveer, Kortenoord en Groenedijk houden we in het investeringsprogramma rekening met vervangingsinvesteringen op deze zuiveringsinstallaties. De te vervangen onderdelen cq specifieke renovatiewerkzaamheden zijn nog niet volledig in detail benoemd.

Naast de plannen voor de bovengenoemde zuiveringen, zijn ook een aantal vervangingen/renovaties voor awzi Berkenwoude en awzi Haastrecht geraamd. Deze werkzaamheden voeren we in 2015 en 2016 uit.

Ten slotte hebben we na de planperiode een investering opgenomen voor het vergroten van de capaciteit van awzi Kortenoord.

Uitvoering studies en efficiëntieplannen

Voor de bouw van de praktijkinstallatie Themista nemen we een netto investering op van € 2,0 miljoen (bruto investering € 2,7 miljoen, toegekende subsidie circa € 700.000). Begin 2016 besluiten we op basis van de resultaten uit de pilot Themista of we de praktijkinstallatie starten of stopzetten. Als we besluiten tot de realisatie van de praktijkinstallatie vragen we uitvoeringskrediet aan in 2016 en voeren het project in 2016, 2017 en 2018 uit.

Renovatie transportstelsels

De hieronder opgenomen investeringen zijn bedoeld voor de nieuwbouw van het rioolgemaal Westergouwe en de renovatie van het afvalwatertransportsysteem Kortenoord. Daarnaast vragen we in 2015 krediet aan voor het aanschaffen van software applicatie voor het Real Time Control van riool eindgemalen die bij het afvalwatertransportsysteem Kortenoord horen.

Bijdragen aan gemeenten

De bijdragen aan de gemeenten zijn bestemd voor de renovatie van rioolgemalen die in het beheer zijn van gemeenten. Het betreft hier gemalen en persleidingen in de gemeente Capelle aan den IJssel en gemeente Rotterdam. De jaren van voteren en de hoogte van onze bijdragen worden jaarlijks aangepast aan de hand van de bijgestelde plannen van de beherende gemeenten. In 2016 verwachten we een bijdrage te doen aan de gemeente Rotterdam en aan de gemeente Capelle aan den IJssel.

Subsidie / bijdrageregelingen

De bijdrageregeling die we aanwenden ter stimulering van de gemeenten om de lozingen uit de glastuinbouw op de riolering aan te sluiten. Alle gemeenten hebben de benodigde aanpassingen aan de riolering gerealiseerd zodat de glastuinbouwbedrijven aan kunnen sluiten. Op dit moment moeten alleen in de gemeente Lansingerland nog een aantal bedrijven stromen op de riolering aansluiten. Mogelijk blijkt hierbij dat de gemeente nog, nu onvoorziene, aanpassingen aan het rioolstelsel moet realiseren. Een mogelijke bijdrage vindt in dat geval aan het eind van de planperiode plaats. Hiervoor is in de meerjarenraming een investeringsbedrag van maximaal € 100.000 in het jaar 2018 opgenomen.

Programma 4: Wegenbeheer

Inhoud programma

Het hoogheemraadschap draagt zorg voor het beheer van het wegennet buiten de bebouwde kom in de Krimpenerwaard, uitgezonderd de provinciale wegen.

Beoogd effect

Waarborgen van voldoende bereikbaarheid, verkeersveiligheid en berijdbaarheid.

Ambities planperiode 2010-2015

Ambitie: Op termijn overdragen van het wegenbeheer aan derden; tot dat moment wordt nauw samengewerkt met betrokken partijen.

Ambitie: Het behoud van de kwaliteit van de wegen met extra aandacht voor de veiligheid.

Bijstellingen en ontwikkelingen 2015

We voorzien geen wijzigingen of aanvullingen op de ambities en maatregelen zoals beschreven in de programmabegroting 2015.

Financiën 2015

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

Bedragen x €1000			
Programma 4: Wegen	Programma begroting 2015	Voorjaars nota 2015	Verschil VJN-PB 2015
Eigen plannen	31	28	-3
Plannen van derden	23	21	-2
Beheersinstrumenten wegen	43	42	-1
Aanleg en onderhoud wegen	2.829	2.975	146
Wegenverkeersregeling en-verkeersveiligheid	474	474	0
Totaal	3.401	3.541	139

Afrondingsverschillen mogelijk

bedragen x € 1.000

Programma 4: Wegenbeheer				
Beïnvloedbaar?	Soort kosten	Programma begroting 2015	Voorjaarsnota 2015	Verschil VJN-PB 2015
Beïnvloedbaar	Overige exploitatiekosten	1.511	1.511	0
Totaal Beïnvloedbaar		1.511	1.511	0
Niet beïnvloedbaar	Afschrijvingen	961	924	-38
	Indirecte kosten	852	861	9
	Overige exploitatiekosten	-972	-972	0
	Personeelslasten	739	809	70
	Rente	311	409	98
Totaal Niet beïnvloedbaar		1.891	2.030	139
Totaal		3.401	3.541	139

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

De niet beïnvloedbare kosten op dit programma zijn € 139.000 hoger dan in de programmabegroting 2015. Dit wordt veroorzaakt door hogere rentekosten en hogere

doorberekende personeelskosten. De rentekosten zijn hoger doordat we verwachten in 2015 minder inkomsten uit investeringssubsidie te ontvangen. Daardoor moeten we meer geld lenen waardoor de rentekosten in 2015 stijgen. Zie de liquiditeitsprognose in hoofdstuk 8.2 voor meer toelichting.

De doorberekende personeelskosten zijn circa € 80.000 hoger doordat er minder uren zijn begroot op investeringsprojecten en meer uren op beheerproducten in 2015.

Ontwikkelingen en maatregelen 2016 en verder

Op het voorgenomen programma worden geen wijzigingen of aanvullingen voorzien. In het waterbeheerplan 2016-2021 worden nieuwe doelen en maatregelen opgenomen.

Financiën 2016 en verder

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

Bedragen x €1000				
Wegenbeheer	2016	2017	2018	2019
Eigen plannen	36	36	36	36
Plannen van derden	26	27	27	27
Beheersinstrumenten wegen	44	44	44	44
Aanleg en onderhoud wegen	3.105	3.272	3.712	3.932
Wegenverkeersregeling en-verkeersveiligheid	497	500	499	819
Voorjaarsnota 2015	3.707	3.878	4.318	4.859
Begroting 2015	3.949	4.443	4.520	-
Verschil	-242	-565	-202	

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

De niet beïnvloedbare kosten zijn de komende jaren gemiddeld € 336.000 lager dan in de programmabegroting.

De rentekosten dalen gemiddeld met € 169.000 door een lager rente omslagpercentage. De afschrijvingskosten dalen gemiddeld met € 208.000 en de doorberekende personeelskosten stijgen gemiddeld met € 64.000. Vooral in 2017 dalen de afschrijvingskosten door het realistischer plannen van de uitgaven op investeringsprojecten in polderwegen. Daarnaast plannen we het investeringsprogramma voor wegbruggen realistischer waardoor het totale investeringsvolume afneemt. Hierdoor dalen de rente- en afschrijvingskosten van programma 4 wegenbeheer.

Onderstaande tabel toont de te voteren bedragen uit het investeringsprogramma voor programma 4:

Bedragen x € 1.000							
Investing	Te voteren investeringsbedragen						
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019
Reconstructie polderwegen	16.595	1.430	4.776	4.570	3.552	2.245	23
Vervanging wegbruggen	3.362	510	791	774	654	627	7
Aanpak black en grey spots	200	100	0	100	0	0	0
Totaal programma 4	20.157	2.040	5.567	5.444	4.205	2.872	29

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting op (geplande) investeringen:

Reconstructie polderwegen

Deze investering betreft de reconstructie van polderwegen in de Krimpenerwaard. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de programmabegroting 2015.

Vervanging wegbruggen

Deze investering betreft het vervangen van wegbruggen door duikers of nieuwe bruggen in de Krimpenerwaard. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar de programmabegroting 2015.

Aanpak black- en greyspots

Om het aantal ongevallen op wegen in beheer bij het hoogheemraadschap te verminderen, nemen we maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren. 'Blackspots' zijn onveilige locaties of wegvakken met een concentratie van ongevallen. Vaak betreft het hier ongevallen met slachtoffers of dodelijk afloop. 'Greyspots' zijn onveilige locaties waar enkele ongevallen hebben plaatsgevonden of verwacht kunnen worden. Bij deze ongevallen zijn meestal nog geen slachtoffers gevallen.

Programma 5: Omgeving en organisatie

Inhoud programma

Het programma beslaat de onderdelen die betrekking hebben op de wijze waarop de primaire taken (waterkeringen, watersysteem, zuiveringen, wegen) worden uitgevoerd en de onderdelen die de primaire taken ondersteunen. De gewenste manier van uitvoeren is verwoord in het WBP, waarbij als leidend thema is gesteld dat de omgeving centraal moet staan.

De bestuurlijk meest relevante thema's zijn:

- gebiedsgerichte aanpak;
- calamiteitenzorg;
- vergunningverlening, toezicht en handhaving;
- communicatie- en informatiebeleid;
- klimaat en duurzaamheid;
- financieel beleid, waaronder Treasury en heffing & invordering;
- organisatiebeleid en Human Resource Management (HRM).

Beoogd effect

Een betrouwbare organisatie met een goede verhouding met de burgers, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties, en de medewerkers.

Er is ruimte en aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen en de bewoners in het gebied, met een zo breed mogelijk draagvlak bij de besluitvorming.

Er is ruimte en aandacht voor de ontwikkeling van de organisatie en de medewerkers zelf, daarbij inspeland op ontwikkelingen en vereisten vanuit de maatschappij. Dit alles door de taken uit te voeren op een maatschappelijk verantwoorde wijze, waarbij leefbaarheid, veiligheid, werkomgeving, klimaat en duurzaamheid centraal staan.

Ambities planperiode 2011-2015

Ambitie: Tijdige en kwalitatief goede inbreng van wateraspecten in het beleid en de plannen voor ruimte, milieu en groen

Ambitie: Uitmuntende calamiteitenzorg

Ambitie: Omgevingsgerichte en vlotte vergunningverlening met doeltreffende en risicogerichte handhaving ten behoeve van een juiste naleving

Ambitie: Tijdige en heldere communicatie met derden; bereikbaar en aanspreekbaar voor derden

Ambitie: Invulling van nationale en internationale doelstellingen voor klimaat en duurzaamheid, voor zover ze passen binnen de taken en verantwoordelijkheden

Ambitie: Transparantie en verantwoording van het gevoerde beleid en beheer, zowel in- als extern door te werken vanuit klantgerichtheid en professionaliteit in de gehele organisatie

Bijstellingen en ontwikkelingen 2015

We voorzien geen wijzigingen of aanvullingen op de ambities en maatregelen zoals beschreven in de programmabegroting 2015.

Financiën 2015

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

Bedragen x €1000			
Programma 5: Omgeving en organisatie	Programma begroting 2015	Voorjaars nota 2015	Verschil VJN-PB 2015
Eigen plannen	1.063	1.093	31
Plannen van derden	271	313	41
Keur	497	446	-52
Vergunningverlening en advies	1.557	1.581	24
Toezicht en handhaving	2.317	2.819	502
Belastingheffing	3.424	3.103	-321
Invordering	380	379	-2
Bestuur	1.700	1.521	-179
Externe communicatie	1.085	1.028	-57
Algemeen	-1.119	-1.116	2
Totaal	11.176	11.166	-10

Afrondingsverschillen mogelijk
bedragen x € 1.000

Programma 5: Omgeving en organisatie				
Beïnvloedbaar?	Soort kosten	Programma begroting 2015	Voorjaars- nota 2015	Verschil VJN-PB 2015
Beïnvloedbaar	Overige exploitatiekosten	4.537	4.243	-294
Totaal Beïnvloedbaar		4.537	4.243	-294
Niet beïnvloedbaar	Afschrijvingen	92	35	-57
	Indirecte kosten	1.716	1.786	69
	Overige exploitatiekosten	403	403	0
	Personeelslasten	5.583	5.885	302
	Rente	-1.155	-1.186	-31
Totaal Niet beïnvloedbaar		6.638	6.922	284
Totaal		11.176	11.166	-10

Afrondingsverschillen mogelijk

Op programmaniveau zijn de kosten niet gestegen. Op beleidsproducten onderling zijn er wel verschillen die nader worden toegelicht.

Toelichting beïnvloedbare kosten:

Belastingheffing en invordering

De RBG heeft in 2014 een positief resultaat behaald. Het aandeel voor het hoogheemraadschap in dit voordelig exploitatieresultaat bedraagt € 288.000. Dit bedrag ontvangen we incidenteel in 2015. Daardoor zijn ook de indirecte kosten lager.

Bestuur

Het budget voor contributies is verlaagd met € 30.000 en het budget voor aanschaf hardware (Ipads) is eenmalig verhoogd met € 25.000.

Toelichting niet beïnvloedbare kosten:

Eigen plannen en plannen derden

Op beide beleidsproducten meer kosten door hogere doorberekende personeelskosten.

Vergunningverlening en advies

Op dit beleidsproduct vallen de kosten circa € 25.000 hoger uit. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van de doorberekende personeelskosten en een daling van de indirecte kosten.

Toezicht en handhaving

De kosten op dit beleidsproduct vallen ruim € 0,5 miljoen hoger uit door toegenomen doorberekende personeelskosten van € 385.000 en hogere indirecte kosten van € 130.000.

Bestuur

Op dit product € 180.000 lagere kosten door lagere doorberekende personele lasten, lagere rentekosten en minder afschrijvingskosten omdat het betaalmoment van een investering is verschoven naar 2015 waardoor dit investeringsproject nog niet afschrijft.

Externe communicatie

Op dit beleidsproduct lagere doorberekende personeelskosten, omdat meer uren worden besteed aan investeringsprojecten. Het betreft uren op de subsidieprojecten BAS, Krimpen en Hollandse IJssel.

Ontwikkelingen en maatregelen 2016 en verder

Een tweetal ontwikkelingen signaleren wij die in de komende jaren consequenties hebben voor de inzet en rol van communicatie. Aangezien deze gevolgen nog niet helemaal goed in beeld zijn op dit moment, wordt nu volstaan met de melding hiervan, en de verwachting dat dit op een later moment (bijvoorbeeld bij de programmabegroting 2016) nader aan de orde zal worden gesteld:

1. Omgevingsgerichtheid

Het hoogheemraadschap wil de komende jaren omgevingsgerichter werken. Dat is noodzakelijk om de missie uit te kunnen voeren. Dit vraagt van het hoogheemraadschap een andere houding en gedrag en een andere interactie met de omgeving. De komende jaren gaat deze verandering in gedrag en communicatie het nodige van de organisatie vragen. Het vergroten van de klanttevredenheid van burgers en bedrijven gaat gepaard met meer betrokkenheid en zeggenschap door de burgers en bedrijven, kortom met diverse niveaus van participatie. Dit is vaak een arbeidsintensief traject aan de voorkant van het proces, hetgeen draagvlak en snelheid oplevert aan het einde van het proces. Voor deze extra investering is extra capaciteit en kennis nodig, die thans niet binnen het budget van communicatie is begroot.

2. "Klanttevredenheid"

Het hoogheemraadschap werkt via onder meer kwaliteit in dienstverlening aan het verhogen van de waardering door bewoners en bedrijven. De komende jaren vereist dit het verder versterken van de aansluiting van communicatie op de activiteiten van afdeling Publiekszaken. Dienstverlening op maat en ruimte geven aan oplossingen kosten tijd en capaciteit van een organisatie die momenteel niet binnen het budget van communicatie is begroot.

Financiën 2016 en verder

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

Bedragen x €1000				
Omgeving en organisatie	2016	2017	2018	2019
Eigen plannen	937	947	954	957
Plannen van derden	319	324	326	328
Keur	390	394	397	398
Vergunningverlening en advies	1.590	1.610	1.621	1.627
Toezicht en handhaving	2.843	2.875	2.891	2.900
Belastingheffing	3.463	3.532	3.597	3.605
Invordering	385	392	400	401
Bestuur	1.860	1.909	1.934	1.862
Externe communicatie	1.018	1.021	1.063	1.031
Algemeen	-1.006	-828	-743	-713
Voorjaarsnota 2015	11.798	12.178	12.440	12.396
Begroting 2015	11.422	11.953	12.306	-
Verschil	376	225	134	

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

De niet beïnvloedbare kosten zijn de komende jaren gemiddeld € 245.000 hoger dan in de programmabegroting 2015 als gevolg van hogere doorberekende personele kosten.

Bestuur

De bezoldiging/onkostenvergoeding voor de leden van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur is meerjarig verwerkt volgens het besluit harmonisatie en modernisering rechtspositie politieke ambt dragers.

Externe communicatie

De doorberekende personeelskosten op dit beleidsproduct zijn verlaagd omdat meer uren worden besteed aan investeringsprojecten door het cluster communicatieadvies. Het betreft uren op de subsidieprojecten BAS, Krimpen en Hollandse IJssel.

Algemeen

De bespaarde rente over het eigen vermogen neemt vanaf 2016 af doordat de tariefegalisatiereserves worden afgebouwd. Dit leidt tot een lagere interne renteopbrengst op het product Algemeen.

Er staan voor programma 5 geen investeringen gepland.

Ondersteunende producten

De kosten van de ondersteunende producten worden verdeeld over alle andere producten. Ze vormen de indirecte kosten voor alle programma's. De methodiek van verdelen wordt beschreven in hoofdstuk 8.1 van deze voorjaarsnota. De verdeling van de kosten van de ondersteunende producten centrale huisvesting, centrale geografische informatie en informatisering & automatisering is gewijzigd. Voorheen werden deze kosten verdeeld op basis van het aantal vierkante meters werkruimte of op basis van het aantal werkplekken. Vanwege de introductie van een nieuwe werkstijl in 2015 is deze verdeling gewijzigd naar het aantal fulltime employees (fte) per cluster of team. Dit heeft nagenoeg geen gevolgen voor de belastingheffing per taak. Bij de programmabegroting 2016 worden alle verdeelsleutels opnieuw beoordeeld en ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Bijstellingen en ontwikkelingen 2015

Bijstellingen Algemeen I&A programma

De ontwikkelingen staan niet stil en zijn er een aantal landelijke en organisatie brede ontwikkelingen die een stevige impact hebben op het I&A programma. Dit betekent een toename van de werkzaamheden die voortkomt uit een aantal forse verplichtingen en doelstellingen die gelijktijdig binnen onze organisatie op het gebied van ICT en informatievoorziening gerealiseerd dienen te worden. Het betreft hier het uitvoering geven aan:

- Het bieden van digitale informatievoorziening aan burgers, bedrijven en andere belanghebbenden (digitale overheid 2017);
- De digitalisering van de werkprocessen (zaakgericht werken) en de archieven (documentaire informatieproducten);
- Samenvoeging van I&A dienstverlening met HH van Rijnland (Eén organisatie en één ICT infrastructuur);
- Informatieveiligheid en de aanscherping van overheidseisen op dat vlak vanwege de toename in de dreiging van cyber gevaren.

Naast de genoemde ontwikkelingen zijn er ook vernieuwings- en veranderopgaven op specifieke onderdelen binnen onze taakuitvoering en ondersteunende processen. Dit gaat niet zonder verandering of aanvulling van ICT middelen en hebben daardoor ook impact op de beschikbare personele capaciteit. Omdat de toename van de werkzaamheden is voorzien voor een periode van circa twee jaar is de formatie tijdelijk uitgebreid met 2,75 fte in 2015 en 2016.

Digitalisering en substitutieproces

De verdergaande digitalisering is uitgewerkt in het substitutietraject. Substitutie is het vervangen van fysieke archiefbescheiden door reproducties. Deze reproducties nemen volledig de plaats in van de oorspronkelijke bescheiden en worden daarmee archiefbescheiden in de zin van de Archiefwet. De originele (fysieke) bescheiden worden vervolgens vernietigd. Voor 2015 is voorzien dat aan projecturen nog 400 uur nodig is vanaf 1 mei 2015. Deze tijdelijke formatie-uitbreiding van 0,25 fte is verwerkt in deze voorjaarsnota.

De automatiseringswerkzaamheden en digitalisering hebben tot gevolg dat een nieuwe administratieve organisatie (AO) geschreven en uitgevoerd dient te worden. Dit om niet alleen eenmalig, maar ook structureel regels te formuleren waarlangs de digitalisering zal plaatsvinden. Deze kennis hebben we niet in huis, dus zal een extern bedrijf in 2015 deze procedures en AO formuleren.

Financiën 2015

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

Ondersteunende producten	Programma begroting 2015	Voorjaars nota 2015	Verschil VJN-PB 2015
Centraal management	1.968	1.885	-84
Personeel en organisatie	2.031	2.025	-6
Interne voorlichting	112	118	6
Concerncontrol en financieel beleid	2.400	2.429	29
Informatiebeleid en automatisering	3.236	3.332	97
Huisvesting	1.567	1.537	-30
Interne faciliteiten	1.604	1.528	-76
Materieelbeheer	1.466	1.377	-89
Algemeen bestuurlijke- en juridische ondersteuning	458	489	31
Totaal	14.843	14.720	-122

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

Centraal management

De doorberekende personeelskosten dalen door de gewijzigde verdeling van de kosten van huisvesting en ICT.

Personeel en organisatie

Het budget voor organisatieontwikkeling is met € 50.000 aangevuld. In de cao overeenkomst 2015-2016 staat dat 1% van de loonsom bestemd is voor organisatieontwikkeling. In de programmabegroting 2015 was dit budget al voor € 100.000 opgenomen. Tegenover deze verhoging staat een verlaging van € 50.000 afkomstig van de doorberekende personeelslasten.

Informatiebeleid en automatisering

Hogere afschrijvingskosten in 2015 doordat enkele ICT-projecten sneller gereed zijn gekomen dan begroot.

Huisvesting en Interne faciliteiten

Op het beleidsproduct huisvesting zijn de rentekosten lager en op het product interne faciliteiten zijn vooral de doorberekende personeelskosten afgenomen. Verder is het budget voor digitalisering verhoogd met € 42.500 in 2015.

Materieelbeheer

Lagere afschrijvingskosten in 2015 doordat enkele machines, apparaten en voertuigen later worden aangeschaft dan begroot.

Bestuurlijke en juridische ondersteuning

Hogere doorberekende personele lasten door tijdelijke uitbreiding formatie.

Ontwikkelingen en maatregelen 2016 en verder

Documentatie en digitalisering

Voor 2016 wordt het proces van digitalisering en substitutie getest en geaudit. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 25.000.

Verder houden we rekening met werkzaamheden voor het maken van handboeken en procedures. De verwachting is een inzet van 50 tot 60 dagen in 2015 - 2016 voor de medewerkers van het cluster D&I.

De Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) wordt dé gedetailleerde grootschalige basiskaart van heel Nederland, waarin op een eenduidige manier de ligging van alle fysieke objecten zoals gebouwen, wegen en water is geregistreerd. Dit is een wettelijke taak voor het Waterschap.

In het project BGT is berekend wat de kosten zijn voor beheer en onderhoud van het systeem. Dit leidt er toe dat het exploitatiebudget voor aanschaf digitaal kaartmateriaal moet worden verhoogd met € 30.000 in 2016 tot uiteindelijk € 60.000 in 2017. De wijzigingen zijn vastgesteld in de verenigde vergadering van 15 november 2014. De kosten voor

softwareaanpassingen worden in 2015 uitgewerkt. Ook is onderzoek gedaan naar de impact van de komst van de BGT op de interne bedrijfsprocessen. Hieruit komt naar voren dat actieve regie en professionalisering op het gebied van informatiebeheer, noodzakelijk is. Dit betekent extra capaciteit per 1-1-2016 die in de programmabegroting van 2016 wordt verwerkt.

Financiën 2016 en verder

Netto kosten in exploitatie voor dit programma, inclusief rente- en afschrijvingskosten van investeringen (lopend en gepland):

Bedragen x €1000				
Ondersteunende Producten	2016	2017	2018	2019
Centraal management	1.916	1.932	1.833	1.842
Personeel en organisatie	1.968	1.977	1.994	2.000
Interne voorlichting	119	118	126	120
Concerncontrol en financieel beleid	2.596	2.555	2.575	2.734
Informatiebeleid en automatisering	3.477	3.678	3.693	3.712
Huisvesting	1.478	1.420	1.683	1.680
Interne faciliteiten	1.503	1.551	1.474	1.474
Materieelbeheer	1.367	1.492	1.409	1.448
Algemeen bestuurlijke- en juridische onderst.	497	522	556	504
Voorjaarsnota 2015	14.920	15.245	15.344	15.512
Begroting 2015	14.721	15.307	15.329	-
Verschil	199	-62	15	

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting:

De exploitatiekosten stijgen de komende jaren en vooral in 2016.

Centraal management

De termijn van de trainees is met twee jaar verlengd tot en met 2017. Daarom dalen de kosten na 2017.

Personeel en organisatie

Op grond van de cao-afspraken dat 1% van de loonsom beschikbaar wordt gesteld voor organisatie-ontwikkeling, hebben wij het budget voor organisatie ontwikkeling verhoogd met € 150.000. Omdat de doorberekende personele lasten dalen met circa € 55.000, stijgen de kosten op dit beleidsproduct met ongeveer € 95.000.

Concerncontrol en financieel beleid

Structureel lagere doorberekende personeelskosten en lagere rentekosten.

Informatiebeleid en automatisering

Structureel hogere afschrijvingskosten doordat het totale investeringsvolume van ICT-investeringen is verhoogd. Zie de toelichting op de investeringstabel hieronder voor een nadere toelichting. Daarnaast is het budget voor aanschaf van digitaal kaartmateriaal met € 60.000 verhoogd vanaf 2017.

Huisvesting

Vanaf 2018 significant hogere afschrijvingskosten doordat de renovatie van het hoofdkantoor aan de Maasboulevard begin 2017 wordt afgerond volgens de huidige raming.

Interne faciliteiten

Vanaf 2017 hogere afschrijvingskosten omdat de herinrichting van het hoofdkantoor met nieuw meubilair in 2016 wordt afgerond volgens de huidige raming.

Materieelbeheer

De budgetten zijn nagenoeg hetzelfde als in de programmabegroting.

Bestuurlijke en juridische ondersteuning

Door tijdelijke uitbreiding formatie zijn personele lasten hoger.

Onderstaande tabel toont de te voteren bedragen uit het investeringsprogramma voor de ondersteunende producten:

Bedragen x € 1.000

Investering	Te voteren investeringsbedragen						
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019
Materieel HHSK	1.382	65	250	307	433	227	100
Informatievoorziening	5.850	0	1.150	1.325	1.225	1.075	1.075
Bedrijfsvoering	40	0	0	0	40	0	0
Huisvesting	1.465	1.145	120	100	70	30	0
Totaal ondersteunend	8.737	1.210	1.520	1.732	1.768	1.332	1.175

Afrondingsverschillen mogelijk

Toelichting op geplande investeringen:

Materieel HHSK

Het betreft de investeringen in materieel dat we inzetten bij het uitvoeren van de beheertaken van het waterschap. Het materieel omvat onder meer aanhangers, zoutstrooiers, tractoren, boten en pompen. Omdat de aanbesteding voor het wagenpark een 'all-in-leasecontract' betreft, hebben we het vervangen van ons wagenpark niet meer in deze vervangingsinvestering opgenomen. Dit was bij de programmabegroting ook al het geval.

Informatievoorziening

Een aantal ontwikkelingen leidt niet alleen tot een noodzaak om de personele capaciteit te versterken maar vereist ook investeringen. Het huidige meerjarenprogramma I&A is daarvoor niet toereikend. Vooral de ontwikkeling op het gebied van de digitalisering (digitale overheid 2017), informatieveiligheid (landelijke eisen Baseline Informatievoorziening Waterschappen: BIWA) en samenvoeging van de I&A dienstverlening vragen investeringen die niet eerder in die mate zijn opgenomen in het meerjarige investeringsplan. Het investeringsprogramma ziet er dan als volgt uit:

	2016	2017	2018	2019	2020
Huidige meerjarenprogramma	850	850	850	850	850
Nieuwe meerjarenprogramma	1.150	1.325	1.225	1.075	1.075

Bedrijfsvoering

In 2018 is de vervanging gepland van de plotter/scanner voor GEO-informatie.

Huisvesting

In 2015 staat een investering gepland voor de aanschaf van meubilair ad € 950.000 en een investering van € 195.000 voor fysieke beveiliging van gebouwen en objecten volgens landelijke eisen BIWA. De overige investeringen betreffen kleine vervangingsinvesteringen die niet in de renovatie van het hoofdkantoor aan de Maasboulevard zijn opgenomen.

7. Meerjarenraming 2015 tot en met 2019

7.1 Financiële ontwikkelingen 2015 tot en met 2019

Bedragen x € 1.000

Begrotingstekort	2015	2016	2017	2018	2019
Programmabegroting 2015	€ 6.206	€ 3.429	€ 4.573	€ 3.636	€ -
Voorjaarsnota 2015	€ 7.244	€ 4.060	€ 3.340	€ 2.856	€ -35
Verschil	€ -1.038	€ -631	€ 1.233	€ 780	

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Bovenstaande tabel geeft de verschillen in het begrotingstekort ten opzichte van de programmabegroting 2015 weer voor de jaren 2015 tot en met 2019. Over de planperiode 2015 tot en met 2018 neemt het totale begrotingstekort af met circa € 0,3 miljoen. Dit is een combinatie van dalende kosten en dalende belastingopbrengsten. De daling van de belastingopbrengsten is het gevolg van het verlagen van het stijgingspercentage bij de watersysteemheffing vanaf 2018 van 5% naar 4,5%.

Bedragen x € 1.000

Belastingopbrengsten	2015	2016	2017	2018	2019
Programmabegroting 2015	€ 82.491	€ 84.405	€ 86.419	€ 88.539	€ -
Voorjaarsnota 2015	€ 82.491	€ 84.405	€ 86.419	€ 88.317	€ 90.250
Verschil	€ -	€ -	€ -	€ 222	

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Het financieel meerjarenperspectief van deze voorjaarsnota laat zien dat de totale kosten in de planperiode iets dalen.

Bedragen x € 1.000

Kosten	2015	2016	2017	2018	2019
Programmabegroting 2015	€ 88.696	€ 87.833	€ 90.992	€ 92.175	€ -
Voorjaarsnota 2015	€ 89.735	€ 88.465	€ 89.759	€ 91.173	€ 90.215
Verschil	€ -1.039	€ -632	€ 1.233	€ 1.002	

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Hieronder geven we per hoofdkostensoort een toelichting.

De meerjarige liquiditeitsprognose toont een dalende trend van de rentekosten en daarom is rente-omslagpercentage over toekomstige investeringsuitgaven vanaf 2016 iets naar beneden bijgesteld. De rentekosten over de planperiode dalen daarmee met circa € 3,5 miljoen. De afschrijvingskosten zullen in de planperiode stijgen met circa € 600.000. Dit is gevolg van een correctie op de activa die niet goed waren verwerkt in de programmabegroting 2015.

De personeelskosten stijgen structureel door de nieuwe cao-afspraken en door het uitbreiden van (tijdelijke) personeelsformatie voor onder meer het uitvoeren van de HWBP projecten met eigen personeel. De stijging van de personeelskosten wordt getemperd doordat de investeringsuitgaven op HWBP projecten, waaronder personeelskosten, voor 90% subsidiabel zijn bij het HWBP programma. Een besparing is gevonden om meerwerk beperkt toe te kennen.

De overige exploitatiekosten laten een wisselend beeld zien, maar over de hele planperiode stijgen de kosten. De onderhoudskosten voor vaarwegbeheer zijn verhoogd op basis het onderhoudsplan. Daartegenover staat dat de bijdrage van de provincie Zuid-Holland die het hoogheemraadschap ontvangt is verhoogd met € 120.000. Op programma 3 'afvalwaterketen en emissies' zijn de onderhoudskosten met circa € 150.000 verhoogd op basis van het integraal meerjarenonderhoudsplan. Bij de ondersteunende producten stijgen de overige exploitatiekosten jaarlijks vanaf 2016 door het verhogen van het budget voor organisatieontwikkeling met € 150.000 op grond van de cao afspraken dat 1% van de loonsom beschikbaar wordt gesteld voor organisatie ontwikkeling. Vervolgens zullen meer kosten worden gemaakt op het gebied van informatievoorziening, onderhoud software, licentiekosten, aanschaf digitale kaartmateriaal en automatiseringswerkzaamheden voor digitale archivering en beveiliging van informatievoorzieningen (baseline informatievoorziening waterschappen). De Regionale Belasting Groep (RBG) die de waterschapsbelasting heft en int voor het hoogheemraadschap heeft het jaar 2014 met een positief exploitatieresultaat afgesloten. Daarom ontvangt het hoogheemraadschap in 2015 incidenteel € 288.000 van de RBG.

Voor het vaarwegbeheer zijn de begrote ontvangsten op grond van de nieuwe overeenkomst met de provincie Zuid-Holland verhoogd naar jaarlijks € 160.000.

7.2 Begroting in meerjarenperspectief

Meerjarenbegroting naar programma's

Bedragen x €1000

	Begroting 2015	VJN 2015	2016	2017	2018	2019
Waterveiligheid						
Eigen plannen	364	329	412	415	418	420
Plannen van derden	30	27	34	35	35	35
Beheersinstrumenten waterkeringen	895	856	933	938	942	945
Aanleg en onderhoud waterkeringen	11.515	11.472	9.897	11.343	11.645	11.904
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	290	252	256	257	270	271
Totaal waterveiligheid	13.094	12.937	11.531	12.988	13.310	13.575
Oppervlakte en grondwater						
Eigen plannen	2.374	2.294	2.027	2.069	2.077	2.070
Plannen van derden	67	67	69	70	70	71
Beheersinstrumenten watersystemen	1.551	1.497	1.510	1.441	1.447	1.461
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	7.533	7.529	7.242	6.941	6.866	5.430
Baggeren van waterlopen en saneren v. waterbodems	4.502	4.464	4.474	4.452	4.414	4.419
Bouw en verwerv. kunstwerken actieve waterbeh.	7.732	8.462	8.509	8.890	9.180	8.991
Calamiteitenbestrijding watersystemen	186	188	189	190	190	191
Monitoring watersystemen	1.160	1.140	1.195	1.191	1.190	1.160
Inrichten en onderhoud vaarwegen en havens	64	103	-5	-5	208	-6
Totaal Oppervlakte- en grondwater	25.169	25.744	25.211	25.240	25.641	23.787
Afvalwaterketen en emissies						
Eigen plannen	418	384	385	389	391	403
Plannen van derden	12	11	11	11	11	11
Getransporteerd afvalwater	6.227	6.084	5.965	4.875	4.907	4.171
Gezuiverd afvalwater	11.853	12.690	12.626	13.019	13.123	13.794
Verwerkt slib	5.100	5.286	5.186	5.130	5.124	5.259
Afvalwaterbehandeling door derden	11.125	10.813	11.089	11.249	11.233	11.261
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.003	968	842	690	562	584
Aanpak diffuse emissies derden	118	112	112	113	113	115
Totaal Afvalwaterketen en emissies	35.856	36.347	36.217	35.475	35.464	35.599
Wegenbeheer						
Eigen plannen	31	28	36	36	36	36
Plannen van derden	23	21	26	27	27	27
Beheersinstrumenten wegen	43	42	44	44	44	44
Aanleg en onderhoud wegen	2.829	2.975	3.105	3.272	3.712	3.932
Wegenverkeersregeling en-verkeersveiligheid	474	474	497	500	499	819
Totaal Wegen	3.401	3.541	3.707	3.878	4.318	4.859
Omgeving en organisatie						
Eigen plannen	1.063	1.093	937	947	954	957
Plannen van derden	271	313	319	324	326	328
Keur	497	446	390	394	397	398
Vergunningverlening en advies	1.557	1.581	1.590	1.610	1.621	1.627
Toezicht en handhaving	2.317	2.819	2.843	2.875	2.891	2.900
Belastingheffing	3.424	3.103	3.463	3.532	3.597	3.605
Invordering	380	379	385	392	400	401
Bestuur	1.700	1.521	1.860	1.909	1.934	1.862
Externe communicatie	1.085	1.028	1.018	1.021	1.063	1.031
Algemeen	-1.119	-1.116	-1.006	-828	-743	-713
Totaal Omgeving en organisatie	11.176	11.166	11.798	12.178	12.440	12.396
Totale kosten	88.696	89.735	88.465	89.759	91.173	90.215

Dekking						
Belastingopbrengsten: Systeemheffing	40.160	40.160	42.168	44.277	46.269	48.351
Belastingopbrengsten: Zuiveringsheffing	37.872	37.872	37.777	37.683	37.589	37.440
Belastingopbrengsten: Wegenheffing	4.459	4.459	4.459	4.459	4.459	4.459
Totale dekking	82.491	82.491	84.405	86.419	88.317	90.250
Resultaat voor bestemming (tekort)	6.206	7.244	4.060	3.340	2.856	
Resultaat voor bestemming (overschot)						35
Bestemmingreserve						
Watersysteemheffing	-87	-93	-99	-104	-116	-122
Zuiveringsheffing	-199	-199	-199	-199	-199	-199
Totaal bestemmingsreserve	-286	-292	-298	-303	-315	-321
Resultaat na bestemming (tekort)	5.920	6.952	3.762	3.038	2.541	
Resultaat na bestemming (overschot)						355

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

7.3 Meerjarenperspectief van de waterschapstaken

Toelichting op het meerjarenperspectief

Eén van de financiële uitgangspunten is erop gericht om aan het eind van de periode van de meerjarenraming een kostendekkend tarief te bereiken en de tariefegalisatiereserves te hebben afgebouwd tot nihil. In het kader van duurzaam financieel beheer schuiven we lasten niet door naar de toekomst, maar nemen die nu. Om de lasten op korte termijn niet te laten stijgen, voeren we een aantal jaren beleid op het realiseren van besparingen en dekken we de resterende tekorten met het beschikbare overschot in de tariefegalisatiereserves. Hierdoor nemen de tariefegalisatiereserves versneld af.

Het financieel meerjarenperspectief van deze voorjaarsnota laat zien dat de totale kosten in de planperiode dalen en de tariefegalisatiereserves minder hard afnemen aan het einde van de periode. Het stijgingspercentage voor de watersysteemheffing is verlaagd van 5% naar 4,5% vanaf het jaar 2018.

Watersysteemheffing

De tariefegalisatiereserve van deze heffing bedraagt na aftrek van het verwacht negatief exploitatieresultaat over 2015 circa € 9,3 miljoen. De begrotingstekorten voor de watersysteemheffing kunnen daarom de komende jaren worden gedekt uit de tariefegalisatiereserve. Het meerjarenperspectief laat zien dat in het jaar 2019 de belastingopbrengsten hoger worden dan de kosten als gevolg van lagere rentekosten. De tariefegalisatiereserve zou eind 2019 uitkomen op € 6,6 miljoen positief.

Zuiveringsheffing

De tariefegalisatiereserve van deze heffing bedraagt na aftrek van het verwacht negatief exploitatieresultaat over 2015 circa € 7,9 miljoen. De begrotingstekorten voor de zuiveringsheffing kunnen daarom de komende jaren worden gedekt uit de tariefegalisatiereserve. Het meerjarenperspectief laat zien dat aan het eind van 2019 de tariefegalisatiereserve uitkomt op € 3,4 miljoen positief.

Wegenheffing

De tariefegalisatiereserve van deze heffing bedraagt na toevoeging van het verwacht positief exploitatieresultaat over 2015 circa € 3,7 miljoen. De begrotingstekorten voor de wegenheffing vanaf 2017 kunnen worden gedekt uit de tariefegalisatiereserve. Het meerjarenperspectief laat zien dat aan het eind van 2019 de tariefegalisatiereserve uitkomt op € 2,0 miljoen positief.

Meerjarenperspectief watersysteemheffing

Totaaloverzicht watersysteemheffing

VJN 2015 t/m 2019

	bedragen x € 1.000				
	2015	2016	2017	2018	2019
Kosten vs opbrengsten					
Totale kosten	46.495	44.825	46.469	47.281	45.667
Totale belastingopbrengst	40.160	42.168	44.277	46.269	48.351
Resultaat voor bestemming	6.335-	2.657-	2.192-	1.011-	2.685
Bestemmingsreserve	93-	99-	104-	122-	122-

Tariefegalisatiereserve					
Stand per 1 januari	15.540	9.298	6.740	4.652	3.763
Toevoeging resultaat	-	-	-	-	2.685
Onttrekking resultaat	6.335	2.657	2.192	1.011	-
Mutatie bestemmingsreserve	93	99	104	122	122
Stand per 31 december	9.298	6.740	4.652	3.763	6.570

Specificatie van de belastingopbrengsten:

Omslagtarief Ingezetenen					
Belastingopbrengst x € 1.000	20.080	21.084	22.138	23.135	24.176
Tarieven 2015-2019	€ 86,78	€ 90,80	€ 95,06	€ 99,04	€ 103,18

Deze tarieven zijn gebaseerd op 231.400 woonruimten, het aantal woonruimten wordt jaarlijks verhoogd met 0,3%.

Omslagtarief Gebouwd					
Belastingopbrengst x € 1.000	17.545	18.422	19.343	20.214	21.123
Tarieven 2015-2019	0,0276%	0,0290%	0,0305%	0,0318%	0,0333%

Deze tarieven zijn gebaseerd op een WOZ-waarde van € 63.483.000.000.

Omslagtarief Ongebouwd					
Belastingopbrengst x € 1.000	2.530	2.657	2.789	2.915	3.046
Tarieven 2015-2019	€ 99,37	€ 104,33	€ 109,55	€ 114,48	€ 119,63
Tarieven verharde openbare weg (+100%)	€ 198,73	€ 208,67	€ 219,10	€ 228,96	€ 239,27

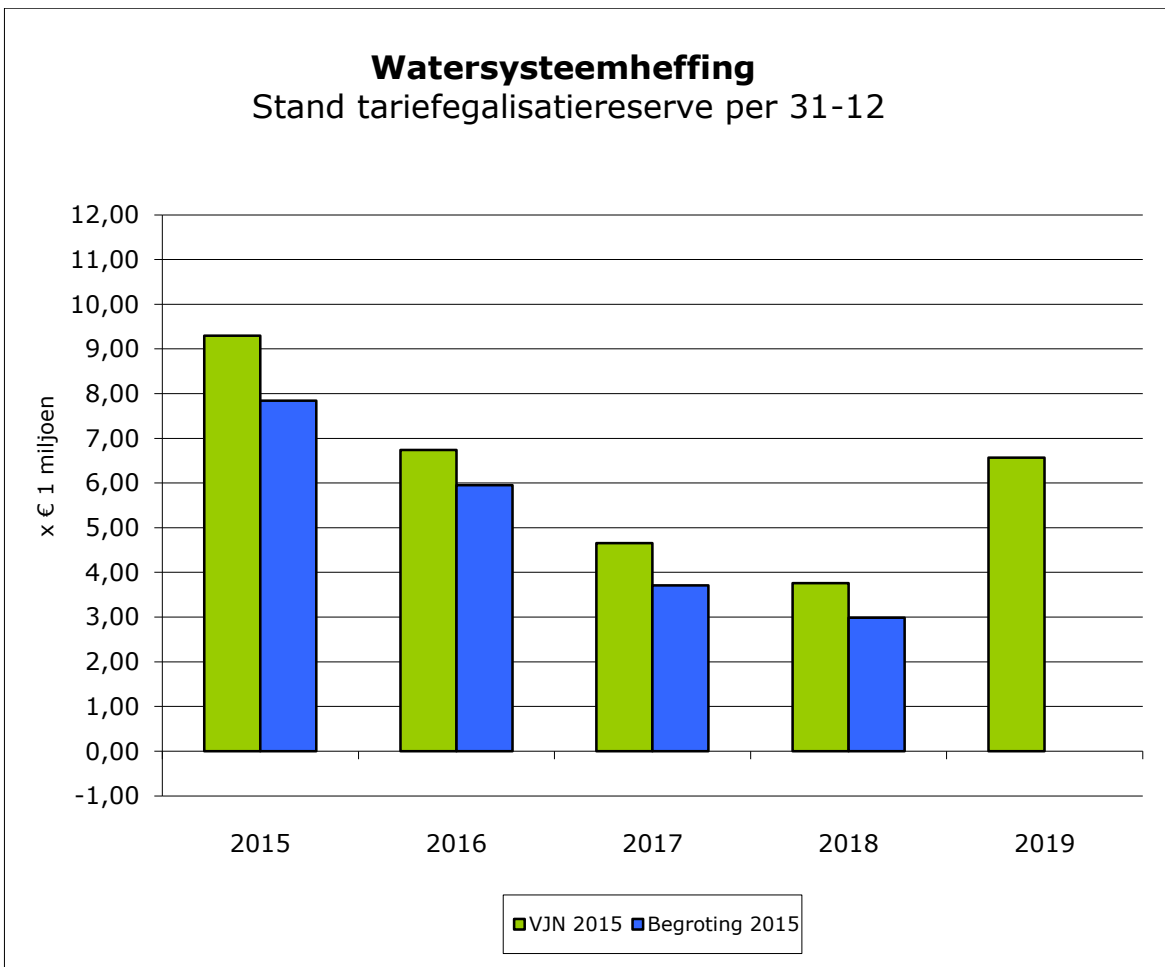
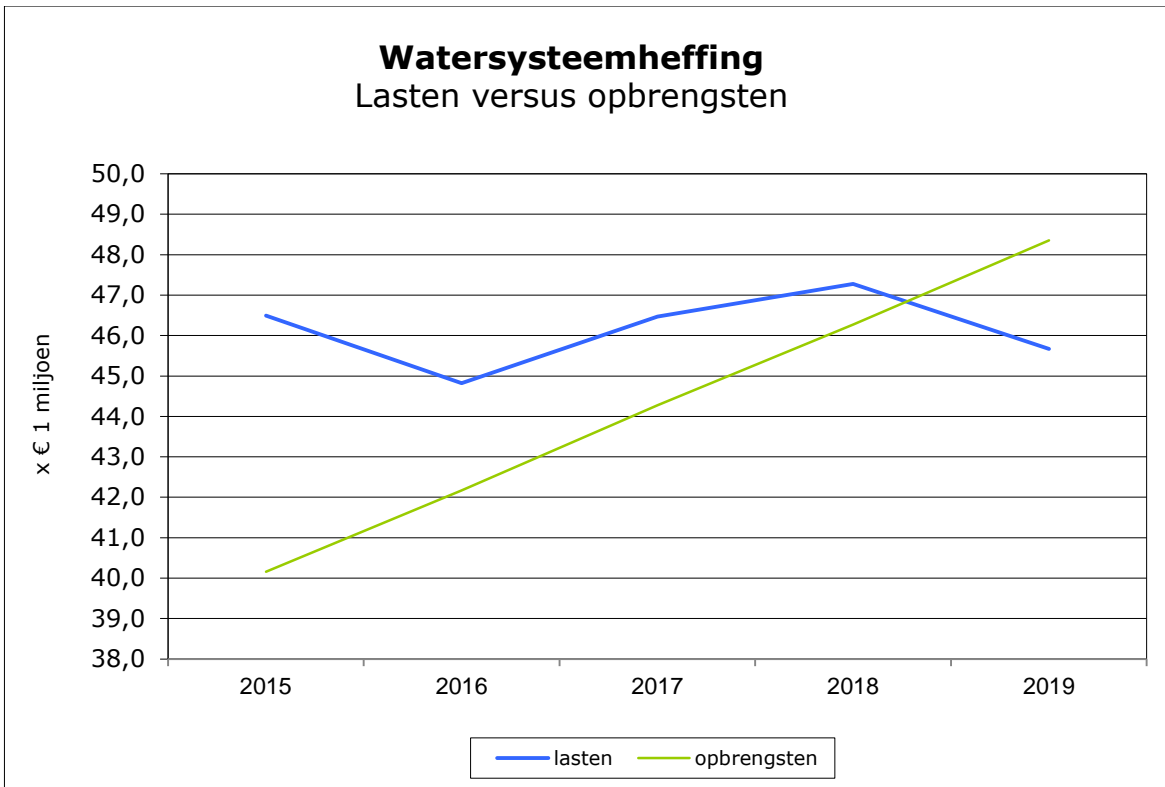
Deze tarieven zijn gebaseerd op 23.263 hectaren ongebouwd waarvan 2.200 hectaren verharde openbare weg.

Natuurterreinen					
Belastingopbrengst x € 1.000	5	5	6	6	6
Tarieven 2015-2019	€ 2,75	€ 2,89	€ 3,03	€ 3,17	€ 3,31

Deze tarieven zijn gebaseerd op 1.900 hectaren natuurterrein.

Wijzigingspercentages					
Totale kosten	12,3%	-3,6%	3,7%	1,7%	-3,4%
Belastingopbrengsten	3,6%	5,0%	5,0%	4,5%	4,5%

De bodemreserve watersysteemheffing bedraagt € 2,5 mln.

Meerjarenperspectief wegenheffing

Totaaloverzicht wegenheffing

VJN 2015 t/m 2019

	bedragen x € 1.000				
	2015	2016	2017	2018	2019
<u>Kosten vs opbrengsten</u>					
Totale kosten	4.140	4.378	4.579	5.039	5.576
Totale belastingopbrengst	4.459	4.459	4.459	4.459	4.459
Begroot exploitatieresultaat	319	81	120-	581-	1.117-

<u>Tariefegalisatiereserve</u>					
Stand per 1 januari	3.370	3.689	3.770	3.650	3.069
Toevoeging resultaat	319	81	-	-	-
Onttrekking resultaat	-	-	120	581	1.117
Stand per 31 december	3.689	3.770	3.650	3.069	1.952

Specificatie van de belastingopbrengsten:

<u>Omslagtarief Ingezetenen</u>					
Belastingopbrengst x € 1.000	1.427	1.427	1.427	1.427	1.427
Tarieven 2015-2019	€ 47,15	€ 47,06	€ 46,97	€ 46,87	€ 46,78

Deze tarieven zijn gebaseerd op 30.260 woonruimten, het aantal woonruimten wordt jaarlijks verhoogd met 0,2%.

<u>Omslagtarief Gebouwd</u>					
Belastingopbrengst x € 1.000	2.616	2.616	2.616	2.616	2.616
Tarieven 2015-2019	0,0308%	0,0308%	0,0308%	0,0308%	0,0308%

Deze tarieven zijn gebaseerd op een WOZ-waarde van € 8.500.000.000.

<u>Omslagtarief Ongebouwd</u>					
Belastingopbrengst x € 1.000	416	416	416	416	416
Tarieven 2015-2019	€ 35,22	€ 35,22	€ 35,22	€ 35,22	€ 35,22

Deze tarieven zijn gebaseerd op 11.800 hectaren ongebouwd.

<u>Natuurterreinen</u>					
Belastingopbrengst x € 1.000	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Tarieven 2015-2019	€ 3,58	€ 3,58	€ 3,58	€ 3,58	€ 3,58

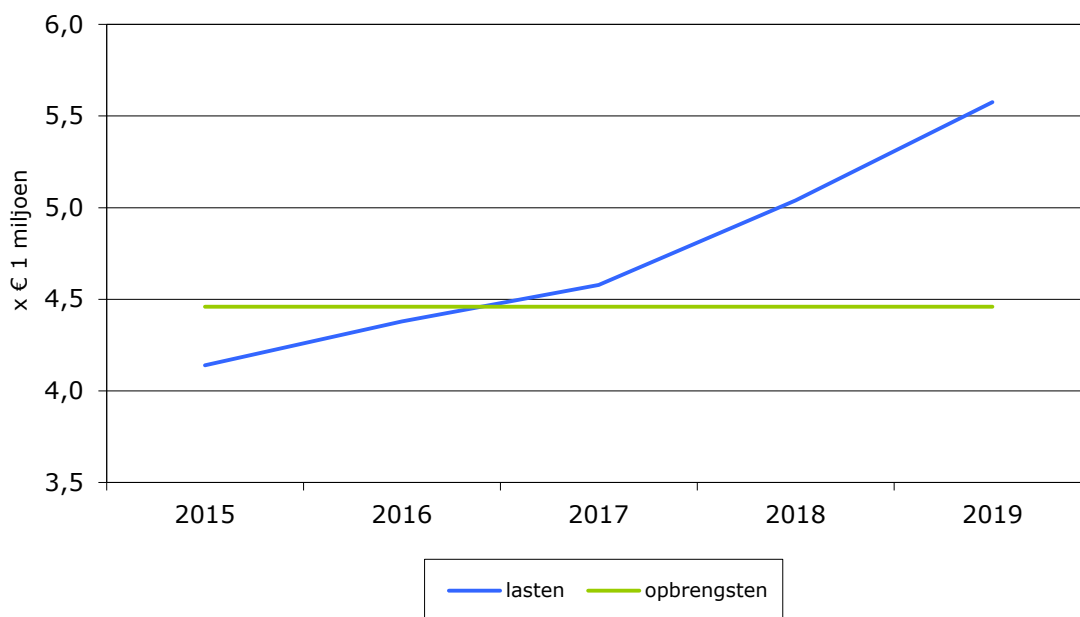
Deze tarieven zijn gebaseerd op 249 hectaren natuurterrein.

Mutaties in procenten:

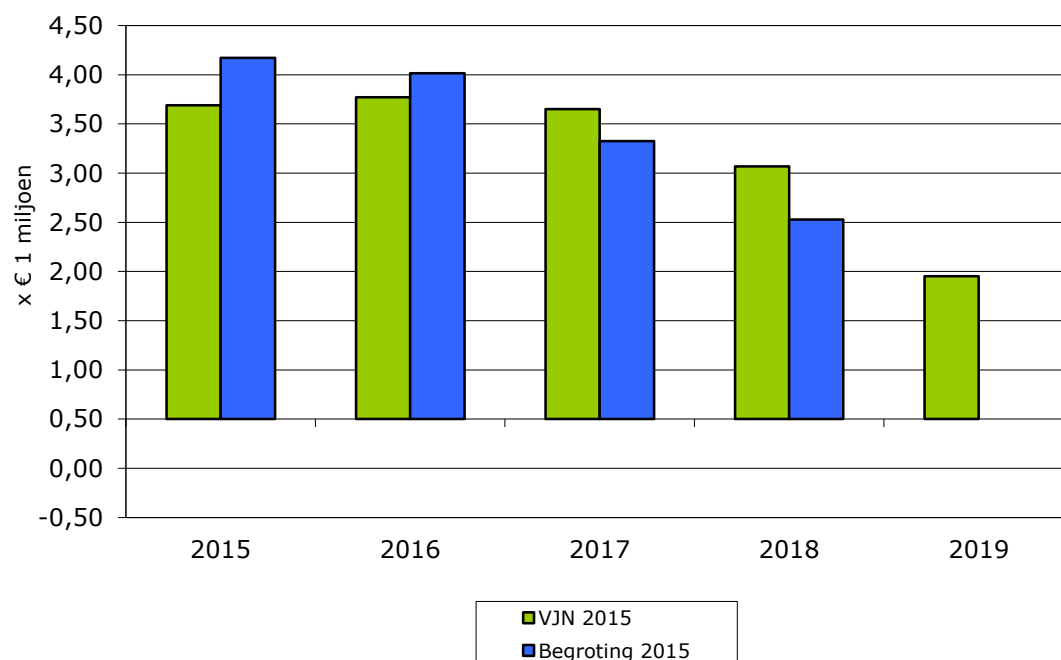
<u>Wijzigingspercentages</u>					
Totale kosten	-11,4%	5,8%	4,6%	10,1%	10,6%
Belastingopbrengsten	-3,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

De bodemreserve wegenbeheer bedraagt € 0,5 miljoen

Wegenheffing Lasten versus opbrengsten

Wegenheffing Stand tariefegalisatiereserve per 31-12

Meerjarenperspectief zuiveringsheffing

Totaaloverzicht zuiveringsheffing

VJN 2015 t/m 2019

bedragen x € 1.000

	2015	2016	2017	2018	2019
Kosten vs opbrengsten					
Totale kosten	39.100	39.261	38.711	38.853	38.973
Totale belastingopbrengsten	37.872	37.777	37.683	37.589	37.440
Resultaat voor bestemming	1.229-	1.484-	1.028-	1.264-	1.533-
Bestemmingsreserve	199-	199-	199-	199-	199-

Tariefegalisatiereserve

Stand per 1 januari	8.964	7.934	6.649	5.820	4.754
Toevoeging resultaat	-	-	-	-	-
Onttrekking resultaat	1.229	1.484	1.028	1.264	1.533
Mutatie bestemmingsreserve	199	199	199	199	199
Stand per 31 december	7.934	6.649	5.820	4.754	3.420

Belastingeenheden

Aantal opgelegde vervuilingseenheden	736.000	737.700	739.400	741.100	742.800
Kwijtschelding en oninbaar	63.000	63.000	63.000	63.000	64.000
Aantal vervuilingseenheden	673.000	674.700	676.400	678.100	678.800

Kostprijs versus tarief

Kostprijs per v.e.	58,10	58,19	57,23	57,30	57,41
Tarieven 2015-2019	56,27	55,99	55,71	55,43	55,16

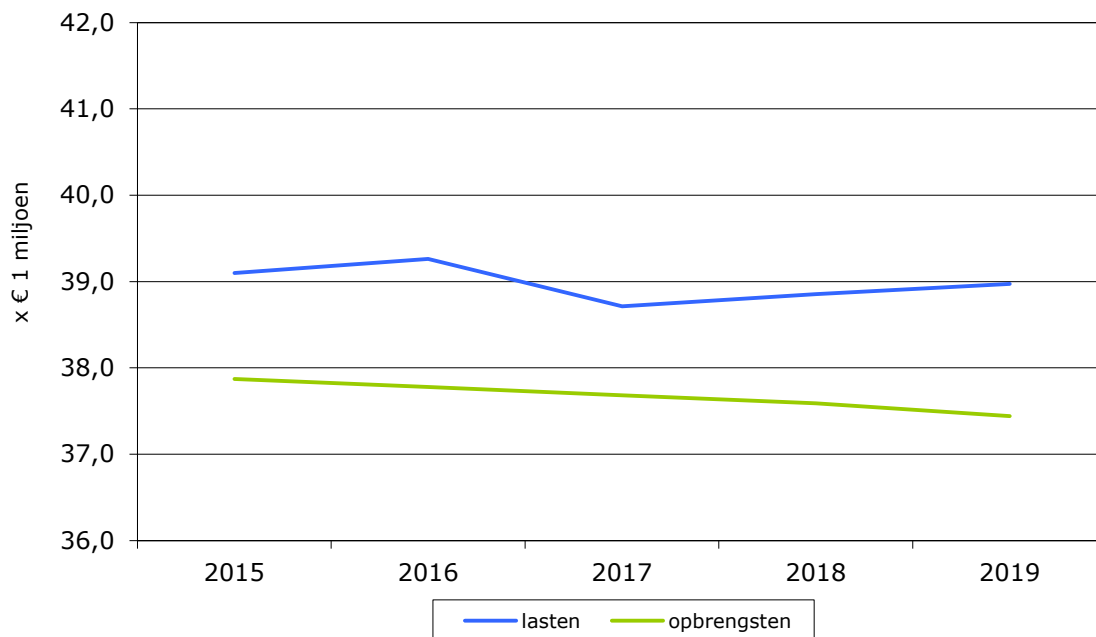
Mutaties in procenten:

Wijzigingspercentages

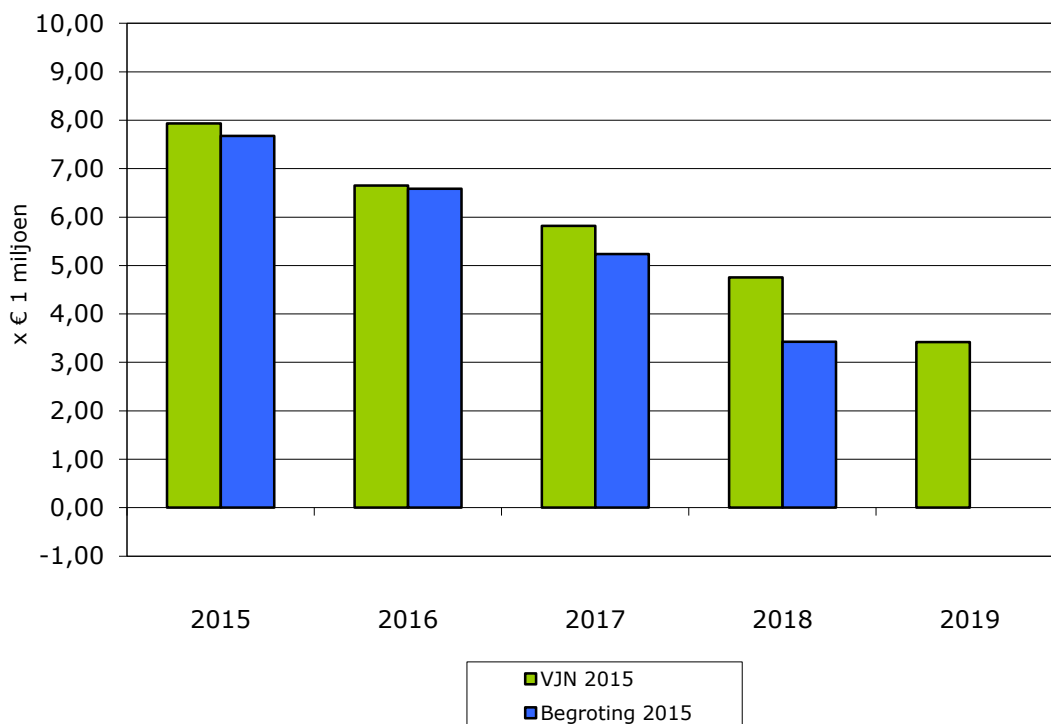
Totale kosten	1,0%	0,4%	-1,4%	0,4%	0,3%
Belastingopbrengsten	0,7%	-0,2%	-0,2%	-0,2%	-0,4%
Tarief zuiveringsheffing	-0,5%	-0,5%	-0,5%	-0,5%	-0,5%

De bodemreserve zuiveringsheffing bedraagt € 2,0 miljoen

Zuiveringsheffing Lasten versus opbrengsten

Zuiveringsheffing Stand tariefegalisatiereserve per 31-12

8. Overige financiële aspecten

8.1 Kostentoe rekening

De kostentoe rekening is niet gewijzigd ten opzichte van de gehanteerde verdeelsleutels in de programmabegroting 2015.

Verdeelsleutels

Programma's/deelprogramma's	Procentuele verdeling naar taak		
	Systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Wegen-beheer
1. Waterveiligheid			
Thema- en gebiedsgerichte plannen	100%		
Plannen van derden	100%		
Beheersinstrumenten waterkeringen	100%		
Aanleg en onderhoud waterkeringen	100%		
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	100%		
2. Oppervlakte en grondwater			
Waterbeheersplan	86%	14%	
Thema- en gebiedsgerichte plannen	100%		
Kaderrichtlijn water / WB 21e eeuw	90%	10%	
Plannen van derden	100%		
Beheersinstrumenten watersystemen	100%		
Aanleg en verwerving waterlopen	100%		
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	100%		
Bouw en verwerving kunstwerken actieve waterbeheersing	100%		
Calamiteitenbestrijding watersystemen	100%		
Monitoring watersystemen	100%		
Onderhoud vaarwegen en havens	100%		
3. Afvalwaterketen en emissies			
Thema- en gebiedsgerichte plannen		100%	
Plannen van derden		100%	
Getransporteerd afvalwater		100%	
Gezuiverd afvalwater		100%	
Verwerkt slib		100%	
Afvalwaterbehandeling door derden		100%	
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	50%	50%	
Stimulering derden aanpak diffuse emissies	50%	50%	
4. Wegenbeheer			
Thema- en gebiedsgerichte plannen			100%
Plannen van derden			100%
Beheersinstrumenten wegen			100%
Aanleg en onderhoud wegen			100%
Wegenverkeersregeling en verkeersveiligheid			100%
5. Omgeving en organisatie			
Thema- en gebiedsgerichte plannen	100%		
Calamiteitenplannen	93%	7%	
Plannen van derden	100%		
Keur	78%	19%	3%
Vergunningverlening en advies	78%	19%	3%
Toezicht en handhaving	78%	19%	3%
Schouw BO	100%		
Belastingheffing	41%	52,5%	6,5%
Invordering	40%	55%	5%
Bestuur	65%	21%	14%
Eigendommenbeheer	100%		
Externe communicatie	64%	31%	5%
Algemeen	57%	32%	11%

8.2 Financiering

Rente ontwikkeling

Twee keer per jaar, bij het maken van de programmabegroting en de voorjaarsnota, beoordelen we de financiële uitgangspunten en passen die zo nodig aan recente economische ontwikkelingen aan. De gebruikte bronnen zijn onder andere het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Centraal Planbureau (CPB), het Financieel Dagblad en de Thesor groep (een onafhankelijke organisatie die ondersteuning biedt bij het vervullen van de treasuryfunctie).

Het Centraal Planbureau (CPB) verwacht in het Centraal Economisch Plan 2015 een gestaag, maar niet uitbundig, economisch herstel. De Nederlandse economie zal in 2015 groeien met 1,7%. Dit is het gevolg van een stijgende consumptie door huishoudens en het aantrekken van de investeringen door bedrijven. Maar net als in de afgelopen jaren draagt de uitvoer ook in 2015 het meeste bij aan de groei van de Nederlandse economie. De verwachting is dat in 2015 de vraag naar arbeid voorzichtig aantrekt. Het overheidstekort blijft onder de gestelde norm van 3,0% van het bruto binnenlands product (bbp) en wordt voor 2015 geraamd op 1,8% bbp. De inflatie blijft laag, het CPB verwacht zelfs geen inflatie in 2015 door dalende olie- en grondstofprijzen.

Zolang de groei in Europa niet uitbundig is en de inflatie laag, zal het huidige rentebeeld niet wijzigen. Wij stellen daarom voor om in deze voorjaarsnota:

- De rente op kort geld te handhaven op 0,25%;
- De rente op lang geld te verlagen van 2,5% naar 1,75%;
- De rente op het eigen vermogen te handhaven op 3,0%.

De investeringsprojecten en de beheerproducten leggen beslag op (een deel van) het vermogen en daarom moeten er aan de vaste activa en aan de exploitatie rentelasten worden toegerekend. Voor het berekenen van deze rentelasten wordt gebruikt gemaakt van de rente omslagmethode: de rente die uit de financieringsmiddelen voortvloeit wordt omgeslagen over de exploitatie (beheerproducten) en over de lopende investeringsprojecten. Het rente omslagpercentage was 2,72% in de programmabegroting 2015 en komt in de voorjaarsnota 2015 uit op 2,48%. Voor de jaren daarna hebben we het rente omslagpercentage verder naar beneden bijgesteld naar 2,3%, omdat onze liquiditeitsprognose een dalende trend laat zien. Dit leidt tot lagere rentekosten in de planperiode vanaf 2016 voor alle programma's.

Verder handhaven we het meerjarig inflatiepercentage voor goederen en diensten op 2%. Dit is hoger dan de verwachte inflatie door het CPB in 2015, maar volgens het langjarig gemiddelde over de afgelopen 25 jaar. Het inflatiepercentage wordt slechts als referentiegetal in de (meerjaren)begroting opgenomen. De kostenramingen worden door de budgethouders jaarlijks bijgesteld. Eventuele kostenfluctuaties worden daarin meegenomen en kunnen per sector verschillen (zowel hoger als lager zijn dan het gemiddelde inflatiepercentage).

Tot slot wordt de inflatie in 2015 geraamd op 0,0% volgens de prognose van het CPB.

Rente risiconorm

De rente risiconorm bindt de looptijd van langlopende leningen aan een minimum. De wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) heeft deze norm omschreven als "een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar." Voor waterschappen is het percentage op 30% bepaald. De renterisiconorm van het hoogheemraadschap in 2015 is ongewijzigd gebleven. Zie de programmabegroting 2015 voor meer informatie.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet van het hoogheemraadschap in 2015 is ongewijzigd gebleven. Zie de programmabegroting 2015 voor meer informatie.

Gevoeligheidsanalyse

Het effect van een verhoging van rente op 'kort geld' of 'lang geld' met 1% betekent voor het begrotingsjaar 2015 een stijging van € 548.460 aan totale rentelasten. Een stijging van inflatie

of Btw met 1% betekent dat de overige exploitatiekosten in 2015 stijgen met ongeveer € 386.100.

Variabelen	Verhoging in %	Verhoging in €	Mutatie van begroting
Rente kort geld	1%	€ 248.460	0,25%
Rente lang geld	1%	€ 300.000	0,30%
Inflatie/btw	1%	€ 386.090	0,39%

Vermogensbehoefte

De benodigde middelen op lange termijn ter financiering van de investeringen worden kapitaalbehoefte genoemd. Uit de onderstaande liquiditeitsprognose blijkt dat € 30 miljoen aan langlopende leningen aangetrokken dient te worden om maandelijks aan de kasgeldlimiet te voldoen.

Liquiditeitsprognose

De ontvangst van voorschotsubsidie van dijkversterkingsprojecten Bergambacht – Ammerstol - Schoonhoven (BAS), Capelle+Moordrecht en de IJsseldijk Krimpenerwaard wordt niet meer medio 2015 verwacht, maar begin 2016. Met het oog op de verwachte ontvangst van deze subsidies is begin 2015 de limiet op het krediet in rekening courant tijdelijk verhoogd naar € 40 miljoen. Om overschrijding van deze limiet te voorkomen, moeten we in mei een langlopende lening van € 20 miljoen afsluiten. In juli verwachten we subsidie van dijkversterkingsproject Krimpen te ontvangen. Om te voorkomen dat de kasgeldlimiet in het vierde kwartaal wordt overschreden, zal in oktober nog een langlopende lening afgesloten moeten worden.

In de uitgaven staat geen bedrag vermeld voor rente en aflossing in de maand oktober. Dit is het gevolg van het moment van afsluiten van leningen; de vervaldatum voor aflossing en rente ligt vrijwel altijd een jaar later. In het verleden zijn geen leningen afgesloten in de betreffende maand.

In totaal wordt circa € 43,0 miljoen aan investeringsuitgaven verwacht in 2015 (met inbegrip van een vertragingsfactor van 10%) en circa € 9,9 miljoen aan subsidie-inkomsten.

Bedragen x € 1.000

	Totaal	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Saldo liquide middelen		-18.620	-27.972	-27.923	-30.403	-31.209	-21.193	-24.785	-16.395	-22.057	-25.582	-18.868	-21.512
Belastingen	82.491	3.135	5.857	7.424	5.939	9.074	9.486	9.486	8.703	6.898	5.789	5.188	5.510
Aan te trekken geldleningen	30.000	0	0	0	0	20.000	0	0	0	0	10.000	0	0
Overige inkomsten	4.685	309	552	309	309	552	309	309	552	309	309	552	309
Subsidies investeringen	9.900	0	0	0	0	0	0	9.900	0	0	0	0	0
Inkomsten	127.076	3.444	6.409	7.734	6.249	29.626	9.796	19.696	9.255	7.208	16.099	5.741	5.820
Exploitatie	75.552	4.710	4.455	5.225	4.455	12.376	8.132	4.455	10.455	5.180	4.455	4.455	7.202
Aflossingen	14.294	4.327	375	1.025	400	1.604	1.200	1.526	1.425	1.363	0	333	716
Rente	6.002	2.169	145	575	326	558	95	603	702	352	0	93	383
Investeringen	42.859	1.590	1.386	3.389	1.873	5.073	3.961	4.722	2.335	3.839	4.929	3.504	6.258
Uitgaven	138.707	12.796	6.360	10.214	7.054	19.610	13.388	11.306	14.916	10.734	9.384	8.385	14.558
Saldo liquide middelen		-27.972	-27.923	-30.403	-31.209	-21.193	-24.785	-16.395	-22.057	-25.582	-18.868	-21.512	-30.251

8.3 Risico's

Risicomanagement en risico's

Het dagelijks bestuur heeft het risicomanagement nader geconcretiseerd. Zo zijn in 2013 bij het dagelijks bestuur en management de strategische risico's van het hoogheemraadschap geïnterpreteerd en worden deze risico's periodiek geëvalueerd. De risico's zoals die momenteel worden gezien, zijn:

1. *Omgevingsgerichtheid en imago*

Onze omgeving stelt steeds hogere eisen aan de uitvoering van onze taken, terwijl wij in essentie een intern en op inhoud gerichte organisatie zijn en onze kerntaken vaak een lastig te meten langetermijneffect hebben. Hierdoor lopen wij de kans om onvoldoende te voldoen aan de eisen en verwachtingen die onze omgeving stelt.

In 2016 en verder worden de communicatie en de omgevingsgerichtheid verder verbeterd. De ambities worden in het bedrijfsplan en de afdelingsplannen geconcretiseerd en het bereiken van de doelstellingen zal middels de maraps worden gemonitord.

2. *Beschikbaarheid van ICT / informatievoorziening*

De ontwikkelingen in dit vakgebied gaan heel snel en grijpen diep in op de processen. De afhankelijkheid van ICT en van adequate informatievoorziening maken de organisatie kwetsbaar. Adequate informatiebeveiliging, digitalisering en basisgegevens zijn noodzakelijk voor zekerheid in de bedrijfsvoering. Hiervoor zijn al maatregelen in uitvoering; ook de komende jaren zullen op dit gebied resultaten worden geboekt.

3. *Beschikbaarheid van technologie*

Het op juiste wijze uitvoeren van onze kerntaken is sterk afhankelijk van technische oplossingen, van de mogelijkheid om ontwikkelingen hierin te volgen en om uitval en storingen op te vangen. Technisch personeel kan in deze behoefte voorzien, maar de arbeidsmarkt is gespannen en verslechtert naar verwachting verder. Deze afhankelijkheid van technologie en de geringe beschikbaarheid van technisch personeel maakt ons kwetsbaar.

Er is een project gaande om ons assetmanagement te verbeteren door het implementeren van software. Hierdoor zal beter inzicht in de stand van zaken van onze technische installaties gaan ontstaan. Verder geeft het hoogheemraadschap in de komende jaren meer vorm en inhoud aan strategische personeelsplanning, met de bedoeling om goed en voldoende personeel te krijgen en te houden.

4. *Financiering van onze kerntaken*

De financiering van onze kerntaken staat onder druk. Er is aanhoudende ook politieke druk om de tarieven laag te houden. Anderzijds nemen door de klimatologische en fysieke verandering van de omgeving onze opgave toe en hebben wij kostbare dijkversterkingen voor de boeg waarvoor wij een groter deel van de kosten en risico's dragen. Daarnaast wordt de financiële ruimte voor deze investeringen ingeperkt door het toezicht en eventuele sancties vanuit het EMU-beleid van het Rijk. Mogelijk komt er op termijn minder geld beschikbaar dan nodig om al onze doelen (op tijd) te realiseren. Ook in 2016 en verder krijgt de toekomstige financiële dekking de nodige aandacht.

5. *Samenwerking*

We zoeken steeds meer de samenwerking met andere waterschappen en met de gemeentes in ons gebied om onze doelen te realiseren. Tevens verwachten we meer samenwerkingsverbanden aan te gaan en werkzaamheden uit te besteden. Hierdoor ontstaat een grotere bestuurlijke complexiteit én afstand naar het concrete proces. De organisatie heeft dan minder grip op de uitvoering met daaraan gerelateerde risico's voor het bereiken van onze operationele en financiële doelen.

Sinds 2015 wordt de samenwerking met verbonden partijen binnen de organisatie expliciet gemonitord.

6. Projectcontrol

Het hoogheemraadschap voert grote en complexe projecten uit en heeft daarom een hoog investeringsvolume. De sturing op deze projecten is van groot belang.

Het hoogheemraadschap gaat meerdere dijkversterkings projecten uitvoeren in het kader van het hoogwaterbeschermingsplan (HWBP). Het HWBP kent een nieuwe wijze van financieren waarbij het hoogheemraadschap risicodrager wordt. De beheersing van deze projecten wordt daarom verder verbeterd in samenwerking met de partners in het HWBP.

Risicoparagraaf

In de risicoparagraaf worden de operationele risico's voor 2015 benoemd. Deze risico's kunnen van invloed zijn op het toekomstige jaarresultaat. Per risico beschrijven we de kans van voorkomen en de mogelijke impact en benoemen we de genomen beheersmaatregelen.

Risico's

Programma 1: Waterveiligheid

Waterkeringen Hollandsche IJssel

De budgetten voor het onderhoud aan de primaire waterkeringen bij de afgekeurde dijkvakken zijn vastgezet en er wordt in afwachting van toekomstige dijkversterkingen nog uitsluitend curatief onderhoud uitgevoerd. Er is een risico dat in enig jaar de onderhoudstoestand van de primaire waterkeringen dusdanig achteruit blijkt te gaan dat acuut optreden noodzakelijk is en daarbij de kosten hoger uitpakken dan in de begroting is voorzien. De kans hierop is klein, maar de impact (kosten) is mogelijk substantieel en kan oplopen tot een veelvoud van € 100.000.

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Op 1 april 2014 zijn de subsidievoorwaarden in de Staatscourant gepubliceerd voor de projecten van het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma. Voor het hoogheemraadschap zijn dit projecten langs of met betrekking tot de Hollandsche IJssel. De subsidie wordt per fase vooraf vastgesteld inclusief een reservering voor onvoorziene kosten en een risico-opslag. Hierdoor treedt er een kans en/of risico op voor ons waterschap voor de eventuele meer- of minder-kosten ten opzichte van de raming. Het risico wordt ingeperkt door het opnemen van een hardheidsclausule in de subsidievoorwaarden van het Ministerie. Hierin wordt geregeld dat een kostenoverschrijding die de financiële draagkracht van een waterschap te boven gaat alsnog voor subsidie in aanmerking kan komen. Per project wordt voor het begin van elke fase (verkenningfase, planuitwerkingsfase en realisatiefase) door het algemeen bestuur een besluit genomen. Hierin wordt de actuele raming van het project meegenomen inclusief een risicoparagraaf.

Programma 2: Oppervlakte- en grondwater

Veenweidepact

In 2011 is het Uitvoeringsprogramma Watergebiedsplan Krimpenerwaard vastgesteld. Dit plan bevatte een lijst van watersysteemmaatregelen in het kader van het Veenweidepact, die altijd goed waren (geen spijt). Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding van een overeenkomst tussen provincie (opdrachtgever) en het gebied (gemeente en het hoogheemraadschap als opdrachtnemer). In dit verband moeten onder andere afspraken gemaakt worden over de overige nog noodzakelijke maatregelen en bijbehorende kostenverdeling. Hieruit kunnen mogelijk nog verplichtingen voor het hoogheemraadschap volgen.

Vaarwegbeheer

Het hoogheemraadschap is eigenaar van de oude 'snelle sluis', gelegen aan de Ringvaart bij Moordrecht. Deze sluis is niet meer in gebruik sinds de nieuwe 'snelle sluis' in gebruik is genomen. De oude sluis is sindsdien in verval geraakt. Deze oude sluis is gebouwd in 1821. Vanwege de huidige risico's voor de omgeving en goed beheer van onze objecten, moeten we onderhoud plegen. De zware sluisdeuren hangen los en verschillende stenen dreigen uit de

muur te vallen. Dit zijn gevaren voor onder andere passerende bootjes. Wij voeren in 2015 een integrale variantenstudie uit ter voorbereiding op definitieve besluitvorming. De uitkomsten worden verwerkt in de programmabegroting 2016 of de voorjaarsnota 2016.

Programma 3: Afvalwaterketen en emissies

Geen wijzigingen ten opzichte van de programmabegroting 2015.

Programma 4: Wegen

Geen wijzigingen ten opzichte van de programmabegroting 2015.

Programma 5: Omgeving en organisatie

Onderzoek Ruimtelijk Instrumentarium Dijken.

In december 2014 is het onderzoek Ruimtelijk Instrumentarium Dijken, dat als pilot Krimpenerwaard in diverse Deltaprogramma's staat vermeld, door het hoogheemraadschap gestart. De verwachting was dat de directe kosten (exclusief de kosten van inzet van eigen personeel) voor dit landelijk georiënteerde onderzoek ter somma van € 200.000 door het ministerie van I&M zou worden gefinancierd. Echter gebleken is dat dit ministerie slechts € 100.000 voor dit onderzoek ter cofinanciering heeft gereserveerd. Daarnaast is nog onzeker of bepaalde uitgaven voor onder andere de inhuur van de procesbegeleider ook met het ministerie kunnen worden verrekend. Dit is de reden waarom op zoek is gegaan naar aanvullende financieringsbronnen, zoals het HWBP, echter vooralsnog zijn deze niet gevonden. Dit betekent dat het hoogheemraadschap vanuit het actuele perspectief en aanvullend op de kosten voor het eigen personeel tenminste voor € 100.000 en in het ergste geval voor € 165.000 zelf de directe lasten zal moeten dragen.

Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)

In Nederland is de realisatie van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) in volle gang. De waterschappen zijn naast toekomstige afnemer hiervan ook bronhouder van de topografie van de waterobjecten in hun beheersgebied. Daarvoor dienen zij aanpassingen te doen aan de registraties, de programmatuur en de beheerprocessen. Binnen het hoogheemraadschap is een project in uitvoering om de totale transitie naar de Basisregistratie Grootchalige Topografie te realiseren. Op basis van de huidige informatie in het beheerregister is bepaald dat de BGT over 17.000 kilometer water gerelateerd, 7.000 kilometer waterkering gerelateerd en 700 kilometer wegen gerelateerde lijn- en vlakinformatie gaat, aangevuld met 10.000 kunstwerken. De uiteindelijke BGT wordt in samenwerking met de andere bronhouders onderhouden. Daarvoor werkt het hoogheemraadschap samen met dertien gemeenten, Rijkswaterstaat, Prorail, provincie Zuid-Holland en het landelijk samenwerkingsverband BGT (LSV-BGT).

Een aantal zaken is nog niet bekend, waardoor het risico bestaat dat de beheersopgave toeneemt (of afneemt). De kans dat deze onzekerheden tot een ongewenst effect leiden, is aanwezig. Zo is er veel discussie over de bronhoudersgrenzen waardoor nog niet tot een definitieve overeenstemming is gekomen. Ook sommige uitvoeringsaspecten die samenhangen met omvang, taakverdeling, planning en werkwijze van de verschillende bronhouders vragen nog nadere afstemming. Daarnaast voorzien leveranciers van de nieuwe programmatuur voor de landelijke BGT voorziening vertraging in de levering van gecertificeerde software.

Het effect kan zijn dat het landelijke project gaat uitlopen in tijd en de deadline van 1 januari 2016 niet gehaald gaat worden. Dat betekent dat het project binnen het hoogheemraadschap ook een langere doorlooptijd krijgt, waardoor meer inzet van eigen en ingehuurd personeel voor het project nodig zijn. In geval van significante vertraging kan het beschikbare investeringskrediet en/of de begrote beheerkosten tot overschrijding leiden.

Digiprogramma

Het hoogheemraadschap heeft een brief van de unie van waterschappen ontvangen over de financiering van het Digiprogramma. Het Digiprogramma is een nationaal, meerjarig interbestuurlijk programma dat als doel heeft om burgers en bedrijven in staat stellen om op

een veilige, betrouwbare en eenvoudige manier, digitaal zaken te doen met de overheid. De waterschappen worden aangeslagen voor een deel van de kosten. In totaal worden de waterschappen in 2015 voor 4.4 miljoen aangeslagen en in 2016 voor 6,2 miljoen. De verdeelsleutel is nog niet bekend maar rekening moet worden gehouden met een bedrag tussen de € 20.000 en € 30.000 voor ons hoogheemraadschap.

8.4 EMU-saldo

In november 2013 heeft de eerste kamer het wetsvoorstel Houdbare Overheidsfinanciën (Hof). De waterschappen hebben hierover samen met gemeenten en provincies al in januari 2013 een financieel akkoord gesloten met het Ministerie van Financiën. Het akkoord geeft de waterschappen enerzijds in 2014 en 2015 perspectief om een groot deel van hun voorgenomen investeringen uit te voeren, omdat geen sanctie wordt opgelegd in deze periode voor overschrijding van het EMU-saldo. Maar het akkoord scheidt anderzijds ook onzekerheid voor de periode na 2015. Het kabinet heeft bij het sluiten van het 'financieel akkoord' ingestemd met een EMU-saldo van -0,5% voor decentrale overheden in 2014 en 2015. In de jaren daarna moet het saldo verder worden afgebouwd tot -0,3% in 2017. Het financieel akkoord wordt in 2015 geëvalueerd en we verwachten dat dan afspraken worden gemaakt voor de periode na 2015. Tot die tijd mogen de decentrale overheden samen een ruimte van maximaal 0,5% in het landelijke EMU-tekort innemen. Begin oktober 2013 hebben de decentrale overheden overeenstemming bereikt over de verdeling van deze ruimte in het EMU-tekort in 2014. Het overleg heeft geleid tot de volgende onderlinge verdeling van de ruimte:

- waterschappen 0,07% (was 0,05%),
- provincies 0,11% (was 0,07%)
- gemeenten 0,32% (was 0,38%).

EMU-saldo het hoogheemraadschap

De Unie van Waterschappen heeft een berekening gemaakt voor de individuele referentiewaarden van de waterschappen en de EMU-referentiewaarde van het hoogheemraadschap in 2015 bedraagt € 13,9 miljoen negatief.

	bedragen X € 1.000	
	PB2015 2015	VJN2015 2015
1 Exploitatiesaldo	-6.206	-7.244
2 Invloed investeringen (zie staat van vaste activa)		
-/- bruto-investeringsuitgaven	43.956	42.860
+ investeringssubsidies	30.641	9.900
+ verkoop materiële en immateriële activa	0	0
+ afschrijvingen	16.571	17.079
3 Invloed voorzieningen		
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	2.995	2.995
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	0	0
-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	2.193	3.701
+ eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen	0	0
4 Deelnemingen en aandelen		
-/- boekwinst	0	0
+ boekwinst	0	0
EMU-saldo	-2.148	-23.831

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat het EMU-tekort van het hoogheemraadschap in 2015 naar verwachting bijna € 24 miljoen bedraagt. In de programmabegroting 2015 raamden we nog een EMU-tekort van ruim € 2 miljoen. Het verschil wordt vooral verklaard door lager geraamde inkomsten uit investeringssubsidies.

8.5 Verbonden partijen

Een uitgebreide rapportage over verbonden partijen is als uitvoeringsinformatie bij het jaarverslag 2014 gevoegd.

8.6 Mutaties overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Overige bestemmingsreserves

Ten opzichte van de programmabegroting 2015 zijn er geen wijzigingen in de dotaties aan en onttrekkingen uit de overige bestemmingsreserves.

Voorzieningen

Onttrekkingen

Voorziening onderhoudsbaggerwerk € 3.556.000

Jaarlijks brengen we circa 90 kilometer hoofdwatgang op orde. Op basis van het uitvoeringsprogramma is de verwachting dat we in 2015 circa € 3.556.000 aan de voorziening baggerwerken onttrekken.

Voorziening wachtgelden en pensioenen € 415.000

Uit deze voorziening keren we in 2015 voor € 270.000 aan wachtgeld uit en voor € 145.000 aan pensioenen. Begunstigden zijn voormalig bestuurders en personeel.

9. Nog te voteren investeringen

Hier wordt een totaaloverzicht opgenomen van het gehele nog te voteren investeringsprogramma. De onderdelen daarvan zijn al vermeld in het hoofdstuk 'programmabegroting'. Het overzicht hier is uitgebreid met uitgavenpatronen en kapitaallasten

Bedragen x € 1.000

Programma 1

Investering	Te voteren investeringsbedragen							Uitgavenpatroon					Kapitaallasten				
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Hoogwaterbeschermingsprogramma:																	
Dijkversterking Krimpen	120	120	0	0	0	0	0	0	0	108	0	0	0	69	-43	19	19
Totaal HWBP:	30.500	2.000	-1.500	0	144	9.100	20.756	0	-6.089	2.394	3.418	-11.121	0	10	-131	-75	4
Uitvoering Gouderak (KIJK)	227.300	2.000	7.000	0	0	27.500	190.800	0	1.562	2.394	4.149	5.009	0	10	-131	-75	21
Subsidie Gouderak (KIJK)	-198.700	0	-8.500	0	0	-18.400	-171.800	0	-7.650	0	0	-16.560	0	0	0	0	0
Uitvoering Zuidplas/Capelle	19.100	0	0	0	1.434	0	17.666	0	0	0	430	430	0	0	0	0	-17
Subsidie Zuidplas/Capelle	-17.200	0	0	0	-1.290	0	-15.910	0	0	0	-1.161	0	0	0	0	0	0
Reconstructie primaire waterkeringen	3.230	0	650	860	860	860	0	0	585	774	774	774	0	0	30	69	108
Reconstructie regionale waterkeringen	11.165	2.161	2.028	2.050	1.966	2.946	15	689	2.021	1.706	1.647	1.067	0	0	123	228	330
Totaal programma 1	45.015	4.281	1.178	2.910	2.970	12.906	20.771	689	-3.483	4.982	5.839	-9.281	0	79	-21	240	461

Programma 2

Investering	Te voteren investeringsbedragen							Uitgavenpatroon					Kapitaallasten				
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Wateropgave 2015	4.719	500	1.230	1.400	1.589	0	0	0	765	1.287	1.260	935	0	12	32	65	94
Uitvoeren Maatregels stedelijke waterplannen	2.956	0	500	500	500	500	956	0	450	450	450	450	0	0	10	21	31
KRW periode 2016-2021	3.725	0	600	614	627	642	1.243	0	540	540	540	540	0	0	0	0	0
Aanleg natuurvriendelijke oevers (niet in KRW progr)	337	0	100	102	135	0	0	0	90	90	117	0	0	0	0	0	15
Wateroverlast opgave 2016-2021	18.717	0	3.000	3.023	3.068	3.137	6.489	0	900	1.800	2.700	2.700	0	0	0	0	0
Risicobudget gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard	1.000	0	0	0	0	0	1.000	0	0	900	0	0	0	0	0	46	45
Ambities WBP 2016-2021 ntb	1.866	0	0	0	505	1.361	0	0	0	0	455	3.015	0	0	0	0	0
Peilbesluiten en leggers	1.528	470	250	256	261	265	25	0	225	221	158	383	0	0	0	0	0
Renovatie kunstwerken WS	4.268	-90	700	715	731	747	1.464	0	594	630	630	630	0	0	0	0	0
Te activeren uren personeel	4.590	155	760	1.120	1.360	1.195	0	140	684	1.008	1.224	0	0	3	19	42	186
Totaal programma 2	43.706	1.035	7.140	7.729	8.776	7.848	11.178	140	4.248	6.926	7.533	8.653	0	15	62	174	372

Afrondingsverschillen mogelijk

Programma 3

Investering	Te voteren investeringsbedragen						
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019
Renovaties awzi's	14.462	122	1.845	2.575	3.400	3.200	3.320
Uitv. studies en efficiëntiepl.	2.069	2.050	1	-12	30	0	0
Renovatie transportstelsels	3.786	1.650	110	126	100	100	1.700
Bijdragen aan gemeenten	1.030	0	1.030	0	0	0	0
Subsidie/bijdrage regelingen	116	16	0	0	100	0	0
Totaal programma 3	21.464	3.839	2.986	2.689	3.630	3.300	5.020

Uitgavenpatroon				
2015	2016	2017	2018	2019
108	1.656	2.318	3.060	2.880
45	-540	1.710	630	0
270	810	585	90	90
0	927	0	0	0
15	0	0	90	0
438	2.853	4.613	3.870	2.970

Kapitaallasten				
2015	2016	2017	2018	2019
0	11	160	382	673
0	0	0	0	125
0	0	8	110	111
0	0	227	223	218
0	10	12	10	31
0	21	408	726	1.158

Programma 4

Investering	Te voteren investeringsbedragen						
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019
Reconstructie polderwegen	16.595	1.430	4.776	4.570	3.552	2.245	23
Vervanging wegbruggen	3.362	510	791	774	654	627	7
Aanpak black en grey spots	200	100	0	100	0	0	0
Totaal programma 4	20.157	2.040	5.567	5.444	4.205	2.872	29

Uitgavenpatroon				
2015	2016	2017	2018	2019
108	2.862	4.635	3.780	2.295
234	581	693	617	581
45	45	45	45	0
387	3.488	5.373	4.442	2.876

Kapitaallasten				
2015	2016	2017	2018	2019
0	0	23	443	756
0	0	24	59	94
0	1	7	8	14
0	1	54	510	864

Ondersteunende producten

Investering	Te voteren investeringsbedragen						
	TOTAAL	2015	2016	2017	2018	2019	Na 2019
Materieel HHSK	1.382	65	250	307	433	227	100
Informatievoorziening	5.850	0	1.150	1.325	1.225	1.075	1.075
Bedrijfsvoering	40	0	0	0	40	0	0
Huisvesting	1.465	1.145	120	100	70	30	0
Totaal ondersteunend	8.737	1.210	1.520	1.732	1.768	1.332	1.175
Totaal alle programma's	139.079	12.404	18.391	21.503	41.749	7.858	37.173

Uitgavenpatroon				
2015	2016	2017	2018	2019
59	225	276	390	204
0	315	720	1.103	1.125
0	0	0	36	0
0	1.139	90	63	27
59	1.679	1.086	1.591	1.356
1.711	8.784	22.979	23.275	6.574

Kapitaallasten				
2015	2016	2017	2018	2019
0	1	26	76	124
0	0	7	24	241
0	0	0	0	9
0	0	149	155	158
0	1	182	255	533
0	119	685	1.905	3.386

Afrondingsverschillen mogelijk